

Ferenc pápa üzenete a hivatások 57. világnapján

KEDVES TESTVÉREK!

Tavaly augusztus 4-én, a szent ars-i plébános halálának 160. évfordulóján levelet intéztem a papokhoz, akik Isten népének szolgálatában életüket nap mint nap az Úrnak adják.

Ebből az alkalomból négy kulcsszót választottam – fájdalom, hála, bátorság és dicsőítés –, hogy köszönetet mondjak a papoknak, és támogassam szolgálatukat. Úgy vélem, hogy ma, a megszentelt hivatások 57. világnapján, ezeket a szavakat újra felidézhetjük, és Isten egész népéhez intézhetjük abból az evangéliumi szakaszból kiindulva, amely Jézusnak és Péternek egy viharos éjszaka során a Tibériás taván átélt különleges tapasztalatát mondja el (vö. Mt 14,22–33).

A tömeg körében lelkesedést kiváltó kenyérszaporítás után Jézus megparancsolta övéinek, hogy szálljanak bárkába és menjenek át a túlsó partra, miközben ő elbocsátja a népet. A tavon való utazás képe életünk utazására emlékeztet: életünk hajója lassan halad, mindig úton van, keresve a boldog kikötőt; készen a veszélyek leküzdésére és a tenger nyújtotta lehetőségek megragadására, de közben arra vágyunk, hogy a kormányos egy mozdulattal végre a megfelelő irányba fordítsa. Az is előfordulhat időnként, hogy a hajó eltéved, hamis illúziók elvakítják, és így nem követi a biztonságos kikötőbe vezető világitótorony fényét, máskor a hajó a nehézségek, kétségek és félelmek okozta ellenszélnek van kitéve.

Ugyanez a helyzet a tanítványok szívében is. Miután meghívást kaptak a názáreti Mester követésére, el kellett dönteniük, hogy átkelnek a túlpartra; bátran dönteniük kellett arról, hogy saját biztonságukat feladják, és követik az Urat. Ez nem egy békés vállalkozás: beköszönt az éjszaka, szembeszél fúj, a hajót összevissza dobálják a hullámok, a tehetetlenség és a meghívás nagysága okozta félelem azzal fenyeget, hogy legyűri őket.

Az evangélium azonban azt is elmondja nekünk, hogy e nehéz utazás kalandjában nem vagyunk egyedül. Mintha az éjszaka közepén valamilyen derengene a hajnali fény, az Úr lépked a felkavart vízen a tanítványok felé. Arra hívja Pétert, hogy a hullámokon át induljon el feléje, és megmenti, amikor látja, hogy süllyed. Végül beszáll a hajóba, és elnémítja a szelet.

A hívás első szava a hála. A helyes irány megtartásának feladata nem csak a mi erőnkre van bízva, és nem függ kizárólag az általunk

választott utaktól sem. Önmagunk és életterveink megvalósulása nem matematikai levezetés eredményeként születik abból, amit magunkba zárkózva eldöntöttünk, hanem sokkal inkább egy felülről jövő hívásra adott válasz. Az Úr ugyanis megmutatja nekünk, hogy melyik part felé kell tartanunk, és bátorságot ad ahhoz, hogy hajóra szálljunk; miközben hív minket, ő már maga lesz a kormányos, hogy kíséren minket, megmutassa az irányt, megakadályozza, hogy a bizonytalankodás zátonyára fussunk, és akár arra is alkalmassá tesz minket, hogy járnunk tudjunk a hullámzó vízen.

Minden hivatás ebből a szeretetteljes pillantásból származik, amellyel az Úr ránk talál, talán éppen akkor, amikor hajónkat a vihar sújtja. Nem „annyira a mi döntésünk, sokkal inkább az Úr ingyenes meghívására adott válasz” (Levél a papoknak, 2019. augusztus 4.). Ezért fel tudjuk fedezni és át tudjuk ölelni az ő hívását, ha szívünk hálással megnyílik, és képes lesz felismerni Isten lépéseit az életünkben.

Amikor a tanítványok látják, hogy Jézus közeledik a víz színén, először azt gondolják, hogy kísértet, és megijednek. Jézus viszont azonnal megnyugtatóan olyan szavakkal, amelyeknek életünket és hivatásbéli utunkat mindig kísérniük kell: „Bátorság, én vagyok; ne féljete!” (Mt 14,27) Ez a második szó, amelyet rátok akarok bízni: a bátorság.

Vannak kísértetek, amelyek megrettentik a szívünket, és gyakran egészen megakadályoznak abban, hogy elinduljunk, növekedjünk, és kövessük azt az utat, amelyet az Úr mutatott nekünk. Amikor arra kapunk meghívást, hogy elhagyjuk a biztonságos szárazföldet és vállaljunk egy

életállapotot – a házasságot, a felszentelt papságot, a megszentelt életet –, akkor az első reakció gyakran „a hitetlenség kísértetének” formájában jelentkezik: nem lehetséges, hogy ez az én hivatásom; valóban ez a helyes út? Miért éppen tőlem kéri ezt az Úr?

És apránként növekednek bennünk ezek a megfontolások, indoklások és számítások, amelyek elrabolják a lendületünket, összezavarnak és megbénultan hátrahagynak a kiindulási ponton: úgy gondoljuk, hogy bakot löttünk, hogy nem nőttünk fel hozzá, vagy egyszerűen csak szellemet láttunk, amit el kell üzni.

Az Úr tudja, hogy egy ilyen alapvető életdöntés – mint például a házasság vagy különleges elköteleződés az Úr szolgálatában – bátorságot

kíván. Ismeri a kérdéseket, a kételyeket és a nehézségeket, amelyek szívünk hajóját megbillentik, és ezért megnyugtat minket: „Ne félj, veled vagyok!” A hit az ő jelenlétében, abban, hogy hozzánk lép és kísér minket, még akkor is, ha a vihar felkorbácsolja a tengert, meg tud szabadítani minket a lustaságtól (akédia), amelyet egyszer „édes szomorúságnak” neveztem (Levél a papoknak, 2019. augusztus 4.), vagyis a belső elbátortalanodástól, amely megbénít minket, és nem engedi, hogy megízleljük a hivatás szépségét.

A papoknak írt levélben fájdalomról is beszélek. De itt szeretném másként fordítani ezt a szót, és inkább erőfeszítésnek nevezni. Minden hivatás elkötelezettséget igényel. Az Úr meghív minket, mert Péterhez hasonlóan alkalmassá akar tenni arra, hogy „a vízen járjunk,” vagyis hogy az evangélium szolgálatában napról napra konkrét módon – ahogyan Ő mutatja meg nekünk – vegyük kézbe életünket, különös tekintettel a laikusok, papok vagy a megszentelt életet élők hivatásainak különféle formáiban. Ugyanakkor hasonlóvá válunk az apostolokhoz: van bennünk vágy és lendület, de ugyanígy vannak gyengeségeink és félelmeink is.

Ha hagyjuk, hogy elborítson az a gondolat, hogy milyen felelősség vár ránk – akár a házasságban, akár a papi szolgálatban –, vagy milyen akadályok bukkanhatnak fel, akkor hamar le vesszük a szemünket Jézusról, ez pedig azzal fenyeget, hogy elmerülünk, mint Péter. De a hit még a gyengeségünkben és a szegénységünkben is lehetővé teszi számunkra, hogy találkozzunk a feltámadt Úrral, és még a viharokat is legyőzzük. Ő kezét nyújtja nekünk, amikor a fáradtság vagy a félelem miatt az elsüllyedés fenyeget, és megadja a szükséges lendületet ahhoz, hogy örömmel és lelkesedéssel éljük meg hivatásunkat.

Amikor Jézus beszáll a hajónkba, a szél végül elül, és a hullámok elcsitulnak. Ez egy szép és találó kép arra, amit az Úr életünkben és a történelem zavaros időszakában – különösen akkor, amikor viharba kerülünk – végbevisz: parancsol a kedvezőtlen szeleknek, hogy csendesedjenek el, és a gonosz, a félelem, a lemondás erőinek nem lesz hatalmuk többé felettünk.

Abban a különleges hivatásban, amelyben élnünk kell, ezek a szelek teljesen kimeríthetnek minket. Azokra gondolok most, akik fontos feladatokat vállalnak a civil társadalomban, a házastársakra, akiket nem véletlenül szeretek „bátraknak” nevezni, és különösen is azokra, akik a megszentelt életet és a papságot vállalják. Ismerem nehézségeiteket, a magányotokat, amely néha elnehezíti a szívet, a megszokás veszélyét, amely fokozatosan eloltja a meghívás lángoló tűzét, a bizonytalanság terheit és korunk kétségekkel teli helyzetét, a jövő iránti aggodalmat. Bátorság, ne féljete! Jézus a mi oldalunkon áll. Amikor felismerjük őt életünk egyetlen uraként, kinyújtja a kezét, és megragad minket, hogy megmenten.

És ekkor életünk megnyílik a dicsőítésre, még a hullámok közepette is. Ez a hivatás utolsó szava, és egyúttal meghívás is Szűz Mária belső magatartásának kialakítására: ő hálás volt a pillantásért, amellyel Isten reá tekintett, megajándékozva őt a hittel a félelmek és a zavarok közepette, bátorsággal átölelte a kapott meghívást, és így életét az Úr örök dicséretévé tette.

Kedves testvérek, azt szeretném, hogy az Egyház – különösen ezen a világon, de közösségeink napi lelkipásztori tevékenységében is – ezen az úton járjon a hivatások szolgálatában, és ehhez nyerje meg minden hívő szívét. Hiszen mindenki hálásan felfedezheti az Úr hívását, valamint a bátorságot ahhoz, hogy igent mondjon, és a Jézusba vetett hitben legyőzze a terheket, végül pedig az egész életét Isten, a testvérek, valamint az egész világ számára dicséretté formálja. Ebben legyen kísérőnk és közbenjárónk a Boldogságos Szűz Mária.

Forrás: MKPK Sajtószolgálat

REMÉNYIK SÁNDOR

Csendes csodák

Ne várd, hogy a föld meghasadjon
És tűz nyelje el Sodomát.

A mindennap kicsiny csodái
Nagyobb és titkosabb csodák.

Tedd a kezed a szívedre,
Hallgasd, figyeld hogy mit dobog,
Ez a finom kis kalapálás
Nem a legcsodásabb dolog?

Nézz a sötétkék végtelenbe,
Nézd a szürke kis ezüstpontokat:
Nem csoda-e, hogy árva lelked
Feléjük szárnyat bontogot?

Nézd, árnyékod, hogy fut előled,
Hogy nő, hogy törpül el veled.
Nem csoda ez? S hogy tükröződni
Látod a vízben az eget.

Ne várj nagy dolgot életedbe,
Kis hópelyhek az örömök,
Szitáló, halk szírom-csodák:
Rajtuk át Isten szól: jövök.

MARY HEALY

Isten ítélete lenne a koronavírus?

„Isten a népe iránti hatalmas szeretete révén engedi, hogy az emberek megtapasztalják választásaik következményeit.”

Ferenc pápa március 27-én, a rendkívüli *urbi et orbi* áldáson az üres Szent Péter téren végezte az imádságot, megtérésre buzdítva az emberiséget: „Uram, arra hívsz meg minket, hogy a próbatétel jelen idejét a döntés idejeként éljük meg. Nem a te ítéleted ideje ez, hanem a mi ítéletünké: itt az ideje, hogy döntsünk, mi az, ami igazán számít, és mi az, ami mulandó, hogy különválassuk a szükségést a szükségtelentől.”

Másrésről teológusok és hétköznapi emberek mutatnak rá, hogy a Biblia sok része katasztrófákról ír, beleértve a dögvészt (halálos fertőző betegséget) mint Isten ítéletét az emberi bűnök felett. Isten figyelmezteti például a népét, hogyha lázadnak ellene: „...döghalált bocskákat közétek, és ellenség kezére kerültök” (Lev 26,25). Az Újszövetségben is találunk erre vonatkozó írást. A Jelenések könyve egy sárga színű lovon ülve ábrázolja a halált, és lefesti az utána jövő poklot: „...Hatalom adatott neki a föld negyedrésze fölött, hogy öljön karddal, éhínséggel, halállal és a föld vadállataival” (Jel 6,8).

A fenti szempontok nem annyira ellentmondásosak, mint amennyire látszanak. Az isteni büntetés helyes bibliai értelmezésének kulcsa az, hogy a katolikus teológiában hagyományossá vált megkülönböztetés fényében olvassuk:

„Tegyük különbséget Isten pozitív és megengedő akarata között.”

SZABAD VÁLASZTÁS

Isten végtelenül jó – „A világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt nem fogta föl” (1Jn 1,5) –, és nem kívánja közvetlenül a rosszat. Inkább engedi a gonoszt működni, mert végtelen bölcsességében képes ezáltal nagyobb jót okozni. Így, ahol a Szentírás arról szól, hogy Isten csapást „küld” az emberiségre, az nem jelenti azt, hogy az Úr közvetlenül okozza. Népe iránti hatalmas szeretete révén engedi, hogy az emberek megtapasztalják választásaik következményeit.

„Amikor a társadalom szándékosan elfordul Istentől, és úgy dönt, hogy saját bálványait imádjá – ahogyan azt jelenlegi globális kultúránk is teszi –, akkor eltávolodik Isten védelmétől, és különféle gonosz erőknek teszi ki magát.”

A Teremtő azonban komolyan veszi a szabadságunkat – sokkal komolyabban, mint mi magunk. A bűneinkre vonatkozó ítélete abban áll, hogy lehetőséget ad számunkra megtapasztalni vétkeink súlyát. Ennek az ítéletnek azonban javító célzata van. Isten legfőbb vágya, hogy gyermekei visszatérjenek hozzá, gyógyuljanak és otthonra leljenek. „...nem akarom én a halandó halálát – mondja az Úr Isten –, térjete meg, hogy éljete!” (Ez18,32)

NE ÍTÉLKEZZ!

A Szentírás azt is egyértelművé teszi, hogy nem ítélezhetünk mások felett. De mivel az emberek összekapcsolódnak, az ártatlanok gyakran szenvednek a bűnösökkel együtt. Ez az, amire Jézus sürgető, de nem ijesztgető szavakkal hívja azokat, akik szembe találják magukat a borzalmakkal. Két korabeli csapással (Pilátus politikai vérengzése és egy építési baleset) példázza a megtérés szükségességét:

„Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösek voltak a többi galileainál, mivel mindezt elszenveték? Mondom nektek: Nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan ugyanígy elvesztek. Vagy az a tizennyolc, akire Sílóében rádőlt a torony, és megölte őket? Azt hiszitek, hogy vétkesebbek voltak minden más embernél, aki Jeruzsálemben lakik? Mondom nektek: Nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan ugyanígy elvesztek.” (Lk 13,2–5)

Ezért egy nagyszabású katasztrófa nem indokolja mások elítélését. Felhívás viszont saját életünk megvizsgálására és az Istennel való kapcsolatunk tisztázására, tudatában annak, hogy mindannyiunk számára titok, mennyi időnk van hátra a földön. Nyilvánvaló, hogy a COVID-19-et okozó vírus az ördögtől származik. Betegséget, halált és pusztulást hoz.

Mindez ellentétben áll Isten azon tervével, hogy teljessé tegye a saját képére teremtett emberek életét.

PUSZTÍTÁS ÉS BŐSÉG

Jézus ezt mondta: „A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson. Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen.” (Jn 10,10) Sőt, ennél is többre törekszik az ördög. A betegséget kihasználva további gonoszságokat hoz: félelmet és pánikot, önzőséget és kaptiságot, feszültséget és megosztottságot a családban, vádaskodást a kormányvezetők közt.

Tehát imádkozunk és böjtölünk buzgón, Istenbe vetett nagy bizalommal, hogy a vírus véget érjen. Isten egyik irgalmának a jele, hogy a járvány a nagyböjti időben terjedt el. Hamvazószerdán, a nagyböjt kezdetén a sáskajárás felidéző ószövetségi olvasmány megtanít a helyes bűnbánatra. Joel próféta a Júdeát sújtó sáskajárás és éhezést az egész világra kiterjedő isteni ítélet előjelének látja. Az Úr azonban kegyelmes népe iránt, ezért még ítéletében is ott az irgalom, amely igaz megtérésre és szívből jövő megbánásra hívja engedetlen népét:

„Nos tehát – mondja az Úr –,
térjetelek hozzám teljes szívetekből,
böjttel, sírással és jajgatással.

Szaggassátok meg szíveteket,
nem pedig ruhátokat,
és térjetelek meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez,
mert jóságos ő és irgalmas,
türelmes és nagyirgalmú,
és szánakozik a bajok felett. «

Ki tudja, hátha ismét megtér és elfelejt,
s áldást hagy hátra maga után,
étel- és italáldozatot az Úr, a ti Istenetek számára?

Fújjátok meg a harsonát Sionban,
hirdessetek szent böjtöt,
rendeljetelek el ünnepet,
gyűjtsétek össze a népet,
szenteljétek meg a gyülekezetet,
hívjátok egybe a véneket,
gyűjtsétek össze a gyermekeket és a csecsemőket;
jöjjön ki hálószobájából a völegény,
és nászházából a menyasszony.

Sírjanak az előcsarnok és az oltár között a papok,
az Úr szolgálói, és mondják:

»Könyörülj, Uram, könyörülj népeden;
ne engedd, hogy gyalázzák örökreszedet,
és uralkodjanak rajta a nemzetek!«
Miért mondanák a népek között:
»Hol van az ő Istenük?«

Ekkor az Úrban féltő szeretet ébredt
országa iránt,
és megkegyelmezett népének.” (Joel 2,12–18)

ELMÉLYÜLŐ KAPCSOLATOK

Isten gondoskodott a bőséges éleletről, sőt még ennél is többet adott: megígérte a Szentlélek kiáramlását, nemcsak a saját népére, hanem az egész világra. Most, hogy imára, böjtre és bűnbánatra hívtak a világ üdvösségéért, Dániel imája nagyszerű példát mutat az alázatos, bűnbánó könyörgéshez (Dán 9). Íme, néhány konkrét módszer, aho-

gyan a katolikusok lelkiismeret-vizsgálatot végezhetnek, különösen ezen a szent héten, amikor belépünk Jézus Krisztus szenvedésének rejtélyébe.

Megtiltották a miséken való részvételt, és így megvonták tőlünk az Eucharisziát is. Pedig olykor magától értetődőnek véljük az Oltáriszentséget. Lazává és felületessé válunk hitünk gyakorlásában. Szokás szerint összezsúfolódunk a misén (ha egyáltalán elmegyünk), ahelyett, hogy az Urat tennénk életünk legfontosabb helyére. Ahogyan egy házaspár az absztinenciával elmélyíti a kapcsolatát azáltal, hogy más módon fejezik ki szeretetüket, úgy ez az akaratlan eucharisztikus böjt is lehetőséget kínál az Úrral való intimitás megújítására, különösen az ima és a Szentírás olvasása révén. Így amikor végre képesek leszünk ismét magunkhoz venni az Oltáriszentséget, nagyobb buzgalommal vehetünk részt benne, mint valaha.

A világ népességének a fele most valamilyen formában elzártságban él, mintha hirtelen akaratlanul visszavonultak volna. Biztosan előfordult már, hogy nem sikerült megtisztelni az Úr napját. A vasárnapokat úgy kezeltük, mint egy átlag hétköznapot, amikor elintézzük a vásárlást, a teendőket, és hajszojzuk a napirendet, ahelyett, hogy időt fordítanánk arra, hogy elmélyítsük a Jézussal való kapcsolatunkat, és hogy pihenjünk a családdal és a barátokkal.

Az Ószövetségben Isten elrendelte, hogy Júdea népe vonuljon számüzetésbe minden elmulasztott ünnepért: „ha a föld nem ünnepli meg szombatjait, elhagyatottságának egész ideje alatt szombatot tart” (2Krn 36,21). Talán most a fékevesztett társadalmunk végre visszatál az elvesztett szombatokhoz. Emberek millióit arra korlátozták, hogy több időt töltsenek együtt családtagjaikkal, mint valaha.

Néha magától értetődőnek véljük házastársunk, gyermekeink, testvéreink vagy szüleink jelenlétét. Fontossági listánk legvégére helyezzük őket, sőt olykor rajtuk töltjük ki bosszúnkat saját tehetetlenségünk, félelemünk és csalódásunk miatt.

„Megfelelő az alkalom arra, hogy megbocsátást kérjünk nemcsak Istentől, hanem a hozzánk legközelebb állóktól, és kifejezzük a velük szembeni szeretetünket. Különösen a szülőknek kell ebben gyermekeik számára példát mutatniuk.”

ISTENI TERV

A sporteseményeket eltörölték, és a szórakoztatóipar is leállt. Készítettünk-e sport- vagy szórakoztató bálványt? A gazdaság pihen és tanokol. Készítettünk-e bálványt a pénznek és a javaknak? Megpróbáltuk-e imádni Istent és a pénzsóvárságot megjelenítő mammont egyaránt? Ha a keresztények imádkozással, böjtöléssel és bűnbánattal alázatot mutatnak az Úr előtt, akkor és csak akkor leszünk képesek az egész világot bűnbánatra és Krisztusba vetett hitre hívni. Most, a válság idején, amikor akarva akaratlan szembesülünk az emberi korlátokkal és a halál valóságával, példátlan lehetőség nyílik arra, hogy tanúbizonyságot tegyünk Krisztusról. Csakúgy, mint Joel próféta idején, Isten terve most is több annál, minthogy csupán véget vessen ennek a katasztrófának. Azt akarja, hogy az összes nemzet eltaláljon Fia megmentő tudásához, aki diadalmaskodik a bűn, a betegség, a sátán és a halál fölött.

A szerző filozófus, pasztorálteológus, a biblikus teológia professzora, három amerikai államban is tanít.

Forrás: iec2020.hu

VÉGHESŐ TAMÁS

CUIQUE SUUM

Görögkatolikus gondolatok a trianoni diktátum 100. évfordulóján

Már második éve zajlott a nagy háború, amikor Matthias Erzberger német külügyminiszter 1916. február 16-án titokban Bukarestbe érkezett. A német kormány és a központi hatalmak képviselőiben az volt a feladata, hogy kapcsolatba lépjen Ferdinánd román királlyal, és bírja rá arra, hogy Románia ne adja fel a semlegességét. A titkos találkozóra a Németországban született Raymund Netzhammer bukaresti római katolikus érsek palotájában került sor a vasárnapi szentmise után, melynek a Hohenzollern-családból származó király és családja rendszeres résztvevője volt. A legnagyobb titokban tartott megbeszélésről Netzhammer érsek feljegyzést készített a naplója számára, ami ma már nyomtatásban is olvasható. Az érsek beszámolója szerint Erzberger külügyminiszter azon kérdésére, hogy Romániának mi oka lenne az Osztrák-Magyar Monarchia megtámadására, Ferdinánd király azt válaszolta, hogy a Monarchia több súlyos bűnt is elkövetett a románokkal szemben. Az elsők között említette a Hajdúdorogi Egyházmegye megalapítását 1912-ben. A román király szerint ez a románokat nagyon elkésérette, és végérvényesen a Monarchia ellen hangolta.

Néhány hónappal később kiderült, hogy Erzberger titkos küldetése nem érte el a célját: 1916-ban Románia az antant oldalán belépett a háborúba, s bár az első, Magyarország elleni támadásnak súlyos vereség lett a vége, a háborút végül a győztes oldalán zárták, s minden korábbi elképzelésüket felülmúló területi nyereségre tettek szert a trianoni békediktátumnak köszönhetően.

A magyar görögkatolikusok mindezt meglepőde olvashatják.

Hogyan járhatott a Hajdúdorogi Egyházmegye megalapítása, görögkatolikus történelmünk egyik legszebb pillanata, ilyen súlyos következményekkel? Miért élték meg a románok támadásként azt, ami a magyar görögkatolikusok számára egy súlyosan igazságtalan helyzet megszűnését hozta el? Mert kétségtelen, hogy a magyar görögkatolikusok több évtizedes küzdelme arra irányult, hogy véget érjen az az abszurd állapot, hogy míg Magyarországon a román és a rutén görögkatolikusok olyan nyelven imádkozhattak templomaikban, amit értettek, ugyanez a magyaroknak szigorúan tilos volt.

Cuique suum tribuere
– megadni mindenkinek azt, ami jár.

Ez az ősi igazság szenvedett csorbát a magyar görögkatolikusok vonatkozásában. Nem kértek többet annál, ami másoknak és ezért nekik is járt. Miért okozhatott sérelmet a románoknak, hogy a magyar görögkatolikusokat ért igazságtalanságot orvosolták?

A korabeli forrásokból ma már jól rekonstruálhatók az események, s a választ is megkapjuk a fenti kérdésekre. A magyar görögkatolikusok küzdelme azért tartott évtizedeken át, mert Magyarországon a bizánci szertartású katolikus közösségek hagyományosan a társadalom alsó rétegeihez tartoztak. Nem volt számottevő gazdasági és társadalmi erejük, ezért a politikai érdekvégyesítés terén is gyengének mutatkoztak. Ugyanakkor az a cél, amit a magyar identitású görögkatolikusok szerettek volna elérni, az országos nagypolitika szintjén igényelt döntéseket. Egy magyar görögkatolikus egyházmegye megalapításához a király döntésére volt szükség, aki az ilyen, úgynevezett főkegyúri joghoz tartozó döntéseket a magyar kormány indítványára hozta meg. Vagyis a legmagasabb szintű politikai támogatás nélkül a

magyar görögkatolikusoknak esélyük sem volt arra, hogy saját egyházmegyéhez jussanak.

Az 1898-ban létrejött Görög Szerződés Katolikus Magyarok Országos Bizottsága volt az a testület, amely Szabó Jenő egykori államtitkár vezetésével megtalálta az utat a politikai döntéshozókhoz.

Ennek a kapcsolatfelvételnek viszont nagyon súlyos ára volt: a „magyar görögkatolikus ügy” sorsának irányítása kikerült a magyar görögkatolikus vezetők kezéből, és a politika eszközévé vált. A politikának pedig megvannak a maga sajátos törvényei, és megvan a maga sajátos logikája, amelyek gyakran nagyon távol állnak az evangéliumi gondolkodástól.

A kormányzat 1911-ben vette elő a „magyar görögkatolikus ügyet”, és mint politikai eszköz egy egészen más természetű politikai kérdés, a véderőtörvény parlamenti megszavazásának kérdésével kötötte össze.

Nem szükséges ennek részleteit bemutatnunk ahhoz, hogy világos legyen, mennyire méltatlan az egyszerű magyar görögkatolikus hívek jogos lelki igényére alapuló kérdés összekapcsolása egy aktuálpolitikai problémával. Azért sem érdemes elidőznünk ennél a mozzanatnál, mert a fájó következményekkel járó döntések nem ebből, hanem egy másik sajátos politikai árukapcsolásból következtek.

Amikor az uralkodót képviselő magyar kormány és a Szentszék között megszületett a megállapodás a Hajdúdorogi Egyházmegye felállításáról, megkezdődtek a tárgyalások arról is, hogy mely egyházközségek kerüljenek az új egyházkormányzati egységbe. Ezek a tárgyalások a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban zajlottak, ahol egy újabb szomorú politikai árukapcsolás történt. Ha megnézzük az új egyházmegye adatait, azt vehetjük észre, hogy a magyar görögkatolikus hívek mintegy 40 százaléka nem is került be a Hajdúdorogi Egyházmegyébe. Egészen feltűnő, hogy például azok a kárpátaljai magyar görögkatolikus közösségek, melyek 1990-ben 45 év szovjet ildőzés és azt megelőzően 25 év csehszlovák elnyomás után is megőrizték magyar identitásukat, soha nem voltak a Hajdúdorogi Egyházmegye parókiái!

Mi volt ennek az oka? A válasz a sajátos politikai gondolkodásban rejlik. A magyar kormány nemzetpolitikai elgondolásból nem tartotta célszerűnek azt, hogy minden magyar görögkatolikus a Hajdúdorogi Egyházmegye híve legyen. Ez ugyanis azt jelentette volna, hogy az anyaegyházmegek szintiszta román és rutén nemzetiségi egyházmegyékké válnak. Ezért minden egyházmegyében hagytak ma-

gyar közösségeket, hogy az ottani püspököknek legyenek magyar híveik is.

Azért, hogy a román egyházmegyékben maradt magyar görögkatolikusok nyelvhasználati jogait a román püspökök biztosítsák, a döntéshozók a Hajdúdorogi Egyházmegyébe soroltak olyan közösségeket is (mintegy 25 ezer hívővel), melyek román identitású közösségek voltak, és ezért nem akartak az új egyházmegyébe kerülni. Vagyis olyan helyzetet kívántak teremteni, mely egyfajta együttműködésre kényszeríti a román püspököket a hajdúdorogi püspökkel. Ha a román püspökök „jól bánnak” a magyar hívekkel, akkor a hajdúdorogi püspök is „jól fog bánni” a román híveivel.

Nem nehéz észrevennünk, hogy milyen távol vagyunk már a magyar görögkatolikus hívek jogos lelki igényének orvoslásától, egy társadalmi csoport igazságtalan helyzetének megszüntetésétől!

A magyar görögkatolikus ügy és a nemzetpolitika összekapcsolásának kiöltői minden bizonnyal nagyszerű politikai lépésnek vélték ezt az árukapcsolást. Valójában viszont a lehető legnagyobb rosszat idézték elő.

furcsa identitást, de elég elolvasni és megérteni a legfőbb érvet.

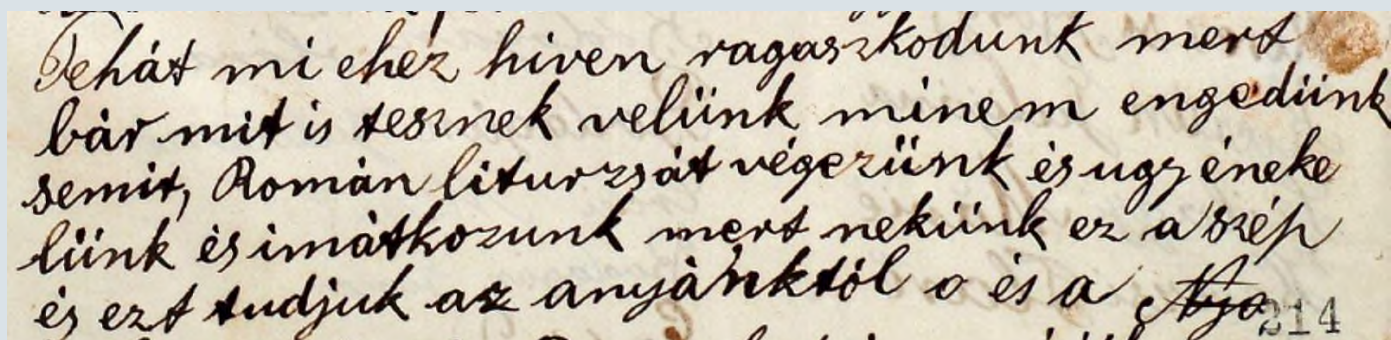
„...mert nekünk ez a szép, és ezt tudjuk az anyáinktól!” – érvelnek a román liturgia mellett.

Az árukapcsolásban érintett román egyházközségek és püspökeik hevesen tiltakoztak az átsorolás ellen, amit igazságtalannak tartottak. Úgy érezték, hogy a magyar állam rárontott közösségeikre, és meg akarja fosztani őket attól, amit mindennél fontosabbnak tartottak: a román identitásuktól. Lehet azzal érvelni, hogy az érintett román közösségek némelyike még a tiltakozó levelét sem tudta megírni románul, sőt az egyik parókia hívei még külön fel is szólították a főpásztorukat, hogy mindenképpen magyarul válaszoljon nekik, mert nem értenek románul. Ragaszkodnak a román liturgiához, de nem értik és nem használják a román nyelvet. Ma már nehezen értjük ezt a

Cuique suum tribuere – megadni mindenkinek azt, ami jár. Az ősi igazság most a román görögkatolikusok vonatkozásában szenvedett csorbát.

A román görögkatolikus közösségek jogos felháborodását kihasználták a román szélsőséges politikai erők is, sőt a debreceni bombamerénylet villanásában a háborúra készülő Oroszország titkosszolgálatát is megpillantathatjuk. Ekkor már annyira elmérgesedett a román-magyar viszony, hogy a merénylet megrendelői arra számítottak, a debreceni robbanás a magyarországi románok fegyveres felkelésének jele lesz.

Ettől kezdve a Hajdúdorogi Egyházmegye külföldön és idehaza is sokak számára a nemzetségekre rárontó magyar államot jelképezte. Ezért került be a román hadüzenet okai közé is. De a „politisches Bistum” (vagyis: csupán politikai okokból létrehozott egyházmegye) bélyege még hosszú időn át kísérte a Hajdúdorogi Egyházmegye történetét. Amikor 1919-ben a román hadsereg megszállta Kelet-Magyarországot, azonnal megindult a harc a Hajdúdorogi Egyházmegye felszámolásáért. „Most kell megadni neki a kegyelemdöfést” – írta az egyik román szélsőséges a Szentszéknek. A Szentszék azonban nem volt partner a leszámolásban.

A trianoni békediktátum századik évfordulóján arra az igazságtalanságra emlékezünk, ami a magyar nemzettel történt. Teljes joggal nevezzük a békét igazságtalannak, mert az új ha-

tárokat a valós etnikai viszonyokat figyelmen kívül hagyva húzták meg. Annyira elevenen él a magyar társadalomban a trianoni igazságtalanság, hogy száz évvel az esemény után is a magyarok 84 százaléka ért egyet azzal az állítással, hogy „az a magyar, akinek Trianon fáj”. A trianoni igazságtalan béke súlyos következményei, milliók szenvedése, az ország erőforrásainak elvesztése, történelmi értékek és kulturális kincsek elvesztése ma is fájdalommal tölti el a magyarságukat fontos értéknek tartó honfitársaink lelkét.

Nagy hibát követnénk el azonban, ha a megemlékezés csak a gyászról és a fájdalomról szólna. Meg kell látnunk az eseményekben a tanulságokat s egyúttal azt is, mi az, aminek nem szabad megisméltódnia, hogy a „nagyobb baj” ne köszöntsen újra ránk. A Hajdúdorogi Egyházmegye létrejöttékor a döntéshozók egy

régi igazságtalanságot akartak megszüntetni, de ezt úgy tették, hogy egy új igazságtalanságot követtek el, ami aztán más kisebb-nagyobb igazságtalanságokkal együtt néhány éven belül egy minden korábnál súlyosabb igazságtalansághoz vezetett.

**Cuique suum tribuere
– megadni mindenkinek azt, ami jár.**

Ez az alapelv képes jól működtetni két ember kapcsolatát, erősíteni a családi köteleket, megbékéltetni egymással népeket és nemzeteket. És ennek az alapelvnek az elfeledése vezet – időnként történelmi léptékű és mértékű – igazságtalanságokhoz és szenvedésekhez.

Tanuljuk meg becsülni a Cuique suum igazságát, és hagyjuk érvényesülni az élet minden területén!

Reményik Sándor: Sóhaj a mindenségért

Vasárnap. Harangszó.
Egy asszony elmegy
Mellettem. A harangszóra megáll.
Összeteszi kezét, fohászkodik
Az utcán elmenőben: „Uram Jézus
A rosszakon is könyörülj!” –
A rosszakon is könyörülj:
Ennyi egy-vers-soros imája.
Az asszony kendős, falusi
És amint mond, magának mondja,
S a láthatatlan csillagoknak.
Már megy tovább.
Mi fakasztotta
E furcsa, percnyi, falusi imát
Itt, a városban, közelemben?

Igen, épp az én közelemben –
S miért, hogy elfeledni nem tudom,
S gondolkodok rá újuló gondolattal,
Újuló kinnal s enyhüléssel?
Mi fakasztotta e furcsa imát?
Mint egy könnycsepp, mint egy villámcsapás,
Mint morajló s meginduló föld,

Mint megnyíló föld a lábam alatt:
Olyan volt.
Mi fakasztotta: részvét, büntudat,
Az utcán, harangszóra, éppen ott?
Sejthette-e, hogy az egész
Lángbaborult
Mindenségért imádkozott??!

Elszakadni az előítéletektől

TRIANON UTÁN A GÖRÖGKATOLIKUS HÍVEK 91 SZÁZALÉKA A HATÁROKON TÚLRA KERÜLT. HOGYAN LEHET LEBONTANI A NEMZETISÉGEK KÖZÖTTI ELŐÍTÉLETEKET, MIÉRT KERÜLT HÁROM ROMÁN PÜSPÖK EREKLYÉJE A MISSZIÓS KERESZTRE – ERRŐL IS BESZÉL AZ INTERJÚBAN OROSZ ATANÁZ MISKOLCI MEGYÉSPÜSPÖK.

Néhány nappal ezelőtt újabb három görögkatolikus püspök ereklyéje került rá az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus missziós keresztjére, ami eddig több mint 50 ezer kilométert tett meg, hogy minél több embert elhívjon a jövő szeptemberi világeseményre. Mit jelent a görögkatolikusok számára mindez?

Romzsa Tódor vértanú ereklyéje már az elsők között kapott helyet a missziós keresztben. A boldoggá avatott püspökünk tisztelete nagyon mély Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, több környékbeli templom és kápolna védőszentje. Boldog Gojdics Pál ereklyéje szintén rákerült már a keresztre. Kilenc éve, püspökké szentelésem

idején történt, hogy a mártír bazilita görögkatolikus szerzetes püspök egyik rokonánál, egy idős miskolci hölgnél kiterjedt daganatot diagnosztizáltak az onkológusok. Semmi esélyt nem láttak az orvosok a gyógyulására. Gojdics Pál halálának emléknapján a beteg nő a szent rokon közbenjárását kérte, mert bár ő maga felkészült az átköltözésre, de a fia rossz helyzetben volt, és nem akarta őt magára hagyni. A legközelebbi vizsgálatnál a szakorvos csodáról beszélt, eltűnt a daganat. A hölgy azóta is, túl a nyolcvanadik születésnapján, lépcsőn jár fel harmadik emeleti lakásába. Ezeknek a püspököknek a személyisége, fényük és árnyékuk, a jelenlétük ma is hatnak ránk. Tavaly ilyenkor, Ferenc pápa erdélyi látogatása során Balázsfalván boldoggá avatott hét mártír püspököt. Közülük háromnak az ereklyéje került most a missziós keresztre. Közösségünk rendkívül kötődik a határon túli vértanúknak és püspököknek a tanúságtételéhez is. Számos helyen járt egyházmegyénkben a kereszt, és a hívek mindig nagy várakozással és hálával fogadták.

Három román nemzetiségű püspök ereklyéjéről van szó. Trianon századik évfordulóján ez egy üzenet, hogy a határok csak fizikai korlátok, valójában a hit összekötheti akár az egymás nyelvét nem értő híveket is?

Az eltérő nemzetiség egy sajátos korlát is lehet, de csak akkor, ha nem tudunk elszakadni attól a mentalitástól, azoktól az előítéletektől, amelyben felnőttünk. Mi a görögkatolikus egyház vezetésében túllépünk ezeken.

Hogyan?

A román görögkatolikus egyház jelöltjeit a mi papnevelő intézetünk fogadta be. Ettől kezdve eltűntek az említett korlátok, és egynek éreztük a két nemzetiség egyházát. A második világháború után Romániában és Ukrajnában a kommunista hatalom a szovjet példát követte, és fel-

számolta a görögkatolikus egyházat. Erőszakos politikájuk elsődleges célpontjai a püspökök voltak. 1948. október 29-e virradóra hét főpásztort tartóztattak le. Kínzásoknak tették ki őket, hogy kikényszerítsék belőlük katolikus hitük megtagadását, és kimondassák velük, hogy „önként” csatlakoznak az ortodox egyházhoz. Az őrizetbe vett püspökök azonban nem törtek meg, kitarítottak a hitükben és Rómához való hűségükben, és ha kellett, a halált választották inkább.

A három püspök közül Iuliu Hossu aktív szerepet vállalt Erdély Romániához való csatolásában. Ez változtat a megítélésén?

Ezeknek a püspököknek a mártírúját tiszteljük. Az életútjukat tanulmányozva mindegyikük életében látjuk azokat a különböző szakaszokat, amelyek elvezettek több évtizedes üldöztetés, kínzás után a vértanúhalálukig. Az egyház ez utóbbi alapján ítélte boldognak őket, és az nem befolyásolja a tiszteletüket, hogy adott esetben fiatalon milyen szerepet vállaltak egy adott történelmi helyzetben. Vasile Aftenie, Ioan Bălan, Iuliu Hossu – valamennyien sokat raboskodtak és szenvedtek a kommunista hatalom börtöneiben. Aftenie püspököt a hírhedt bukaresti Belügyminisztérium alagsorába vitték, ahol válogatott kínzásokkal sem tudták hite megtagadására kényszeríteni. Teste a kínzások

hatására megtört, de hűsége soha. Ioan Bălan hét évet ült börtönben. Szabadulása után, 1955-ben a földalatti egyház megszervezésének egyik fontos szereplője volt, ami miatt egy évvel később ismét őrizetbe vették. Második bebörtönzését már nem élte túl, hároméves rabság után – mindvégig túrve a zaklatásokat, kínzásokat – 1959 nyarán meghalt. Hossu püspök – az említett epizód után harmincöt évvel – közel öt év rabság után, 1956-ban szabadult, és bekapcsolódott a földalatti görögkatolikus egyház felépítésébe. Pár hónappal később ismét elhur-

colták és számtalanszor megkínózták, de nem tudták rávenni a katolikus egyház megtagadására. VI. Pál pápa a neve nyilvánosságra hozatala nélkül bíborossá kreálta. Amikor a román kommunista hatalom erről tudomást szerzett, felkínálták neki, hogy távozhat Rómába. Hossu püspök azonban elutasította ezt, nem akart elszakadni híveitől.

A trianoni döntés különösen súlyosan érintette a görögkatolikus egyházat. Száz év távlatából van esély arra, hogy egyfajta megbékélés jöjjön létre nem csak a hívek között, hanem a Kárpát-medencében élő népek között?

Talán mi, magyar görögkatolikusok éreztük át leginkább, hogy mekkora csapás volt a trianoni békeszerződés: a létszámunk megtizedelődött,

átérezzük azt a veszteséget, amely száz éve ért bennünket. Néhány évtized óta viszont már a megbékélésen dolgozunk, és azon, hogy a határok ellenére is elmélyítsük a kapcsolatokat.

A görögkatolikus közösség számára újabb súlyos trauma volt a második világháború utáni kommunista éra egyházüldözése. Az elnyomás, a rejtőzködés fájdalma közelebb hozta a román, szlovák és egyéb nemzetiségek közösségeit?

Az elmúlt évtizedek arról szóltak, hogy hidat építsünk egymás felé, mivel minden határon túli görögkatolikus egyház be volt tiltva az egész szocialista-kommunista korszakban, illetve Szlovákiában annak az időszaknak a felében. Ezek a közösségek, nemzetiségtől

Ön idén harminctödik éve végzi ezt a hidépítő szolgálatot is. Értékelte már magában ezt a három és fél évtizedet?

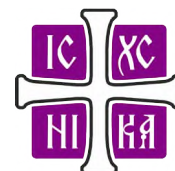
Visszhangzik bennem mostanában ennek kapcsán hat éve elhunyt, szintén pap édesapám egyik-másik biztató szava. Mielőtt papnak jelentkeztem, figyelmeztetett, hogy a fiatalság kezd kicsúszni a kezéből, és nem tudja igazán, hogy a következő generációt benn tudjuk-e tartani a templomokban. Ezekben a drámai helyzetekben, ami az elmúlt két hónapban kialakult, meg kellett tapasztalnom, hogy alig láttam néhány gyermeket a templomban. A veszélyhelyzetet a legtöbb család úgy értelmezte, hogy a gyerekek otthon van a helye, ezért még a templomok újrainításakor is csak néhányan jöttek el közülük. Ott motoszkál bennem a nagy kérdés, hogy a kötelességük alól felmentett gyermekeket, fiatalokat hogyan lehet újra elhozni a templomba. Ez egy nagyon nagy feladat.

Megszólítani nehéz őket, vagy a megfelelő üzenet megfogalmazása a nagyobb kihívás?

Háromezer tanítványunk van egyházmegyénk görögkatolikus iskoláiban. Világos, hogy más dolog az iskolai oktatás keretein belül eljutni hozzájuk, és más a templomban találkozni velük. Nyitott kérdés, hogyan sikerül újra a legfontosabbá tenni Istent az életükben. A távoktatás idején a világhálóra csatlakozott diákjaink nemcsak a hitre vezető és a tudományos anyagot kapták meg, hanem olykor azt a szennyet is, ami az interneten keresztül eljuthatott hozzájuk. Ezt a mocskot is ki kell mosnunk az agyukból, a szívükből, a lelkükből. A gyermekvédelem egyik bázisán, Hernádvécsén jártam a közelmúltban, ahol négy lakásotthonunk van. A gyerekek éppen a napsütésben kinn játszottak a szabadban. Két hónap után most találkozhattam ismét velük, és láttam az arcukon a fáradtságot, a távoktatás, a bezártság, látogatási tilalom miatti elgyötörtséget. Ezeknek a fiataloknak a lelkét újra meg kell tölteni szép élményekkel és az Isten szeretetével, ami nem könnyű kihívás. Megfelelő üzenetet kell megfelelő módon eljuttatnunk hozzájuk.

Forrás: 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus honlapja

Fotó: Ambrus Marcsi

a felekezet 91 százaléka az elcsatolt részekben élt. A legnagyobb egyházmegyék, érsekségek az újonnan húzott határok mögött ragadtak. 1920 után a történelmi Magyarország nyolc görögkatolikus egyházmegyéjéből mindössze egy maradt meg: a Hajdúdorogi Egyházmegye, ami maga is elveszítette a parókiáinak felét. A Munkácsi és az Eperjesi Egyházmegye Cseh-szlovákia, a Gyulafehérvár-Fogarás, Nagyvárad, Lugos és Szamosújvár egyházmegyék Románia, a Körösi Egyházmegye pedig Jugoszlávia részévé vált.

Nemcsak az egyéni, családi, hanem az egyházi kapcsolatok szempontjából is mélyen

függetlenül tudják, hogy évtizedekkel ezelőtt a hajdúdorogi görögkatolikus püspök tudott először segítő kezét nyújtani az erdélyi, a partiumi, felvidéki, kárpátaljai titkos vagy a katakombákból éppen előjövő püspököknek. A mi papságunk a szentelés pillanatától fogva a hidépítéssel kapcsolódott össze: hogy a szlovák, román, ruszin görögkatolikusoknak, amennyit csak tudunk, segítsünk ahhoz a feltámadáshoz, amire nekik nagy szükségük volt. Fiatalabb papjaink pedig már a határon túliakkal együtt kapták képzésüket a szemináriumban, ahol életre szóló barátokká is válhattak.

Rangos elismerést kapott munkatársunk, Kührner Éva főkönyvtáros

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete – illetve szellemi elődje, a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete – megalakulásának 50. évfordulója alkalmából 1985. március 13-án az egyesület elnöksége határozatot hozott a Magyar Könyvtárosok Egyesületéért Emlékérem (röviden MKE-emlékérem) alapításáról, melyet először a XVII. vándorgyűlésen adtak át.

Azóta a szervezetek javaslatai alapján minden évben öt-hat arra érdemes könyvtáros veheti át a díjat.

1998 óta minden évben a díjazottak között szerepel egy-egy határainkon túl élő könyvtáros is, aki sokat tesz a Magyarországon élő és a határainkon túl élő magyar könyvtárosok közötti szakmai és emberi kapcsolatokért.

A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola főkönyvtárosát, Kührner Évát a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete terjesztette fel a díjra, amit az Egyházi Könyvtárak Egyesülete is támogatott.

Kührner Éva Nyíregyházán született, itt él és itt dolgozik a mai napig. Része volt Nyíregyháza több jelentős szakkönyvtárának kialakításában, fejlesztésében.

Diplomája megszerzése után első szakmai feladata a Jósza András Kórház orvosi fiókkönyvtárának kialakítása, szolgáltatásainak beindítása volt.

1999–2000 között a városban létesült Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar könyvtárvezetőjeként irányításával sikerült kialakítani egy új, korszerű főiskolai könyvtárat, és megszervezni annak szolgáltatásait.

2000–2012 között könyvtárvezetőként része volt az orvosi könyvtár informatikai infrastruktúrájának megteremtésében, korszerű szolgáltatásainak kialakításában pályázati támogatással. Retrospektív katalóguskonverzió, honlap kialakítása, elektronikus távszolgáltatások bevezetése – mind a szakmai közönséget szolgálják, csakúgy, mint a 2010-ben a város több szakkönyvtárával közösen létrehozott „Szakkönyvtári Tudástár” nevű portál. Emellett a könyvtár kiállítások, előadások színhelyeként a kórház fontos közösségi terévé is vált.

2012 őszétől két évig munkahelye a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár volt, melyben igazgatása alatt indították el a KSZR-szolgáltatást. Szerkesztette a megyei könyvtári szaklapot, és megszervezte a megyei helyismereti periodikák MATARKA-feltárását.

2015 júniusától a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárát vezeti, ahol elsősorban a muzeális gyűjtemény szakszerű rendezését és feldolgozását, valamint a görögkatolikus periodikák analitikus feltárását irányítja. Könyvtárunk a folyamatos szolgáltatás bizto-

sítása mellett teret ad kulturális rendezvényeknek. 2018-ban egyik szervezője volt az Egyházi Könyvtárak Egyesülete (EKE) nyíregyházi konferenciájának.

Könyvtárosi hivatása gyakorlása mellett 1991–2013 között a Nyíregyházi Főiskola (ma: Nyíregyházi Egyetem) Matematika és Informatika Intézet Könyvtár és Alkalmazott Informatika Csoportjának oktatója volt főiskolai docensként.

Rendszeresen végez tudományos tevékenységet, kultúrtörténeti és orvostörténeti témákban. Az MTMT 170 publikációját tartja számon.

2009–2011 között a Nemzeti Kulturális Alap kurátora volt. Több funkciót töltött be 2002-től az Sz.-Sz.-B. Megyei Területi Szervezetében. Volt elnökségi tag, titkár és 2015-től elnök. 2011–15 között az MKE országos elnökségének is

póttagja volt. 2000–2012 között a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége elnökségi tagja. 2016-tól máig az EKE elnökségi tagja.

Több tudományos (MTA Köztisztület) és helyi civil szervezet tagja, köztük a megye legnagyobb múltú művelődési társaságának, a Bessenyei Társaságnak 2016-tól elnöke.

A díj kiosztására ünnepélyes keretek között, az egyesület évi rendszerességgel ismétlődő vándorgyűlésén kerül sor.

*Szeretettel gratulálunk
az elismeréshez!*

MAROSI ANITA

Határtalan hit

Trianon és az összetartozás emléknapja kapcsán olyan riportalanyt kerestem, aki maga is átélte a magyar történelem elmúlt évszázadának jelentős részét. A választásom a beregszászi görögkatolikus templomban jól ismert Ilonka néniire esett. KAPINCZ ILONA Csehszlovákiában született, a kárpátaljai Mátyfalván látta meg a napvilágot 1934-ben. Az elemi iskolát a „magyarok alatt” kezdte meg, ám mire felső tagozatos lett, már szovjet idők jártak. Felnőttkorát is a kommunista érában töltötte: elvégezte az egyetemet, férjhez ment, gyermekeket szült és tanított. Nyugdíjas éveit már a független Ukrajna állampolgárként érte el Beregszászban – magyarként. Több mint 50 éven át tanított. Férjével 54 évet éltek boldog házasságban, két gyermekük, három unokájuk és hat dédunokájuk született. Ilonka néniel beregszászi otthonában – melyben együtt él a család négy generációja – beszélgettem hivatásról, vallásról, családról.

Érettségi kép

● Ilonka néni 86 éves, de most is fiatalos és életerős.

Jók a génjeim. Édesanyám 93 éves korában hunyt el, a nagyapám szintén szép kort él meg.

● Meséljen a felmenőiről!

Az apai nagyapám, Turzay Sándor Sátoraljaújhelyben született és nőtt fel. Cséplőgépet üzemeltetett azon a vidéken. Mátyfalvára is elhívták. A munka során ismerkedett meg a nagyanyámmal, s már vissza sem tért Sátoraljaújhelybe.

Az anyai nagyapám, Gregorovics, postás volt. Az első világháborúban megsérült, ellőtték az egyik kezét. Miután hazatért, megengedték neki, hogy kocsmát nyisson Mátyfalván a családi ház egyik szobájában. A szomszédjában lakott az öreg Móric bácsi, aki zsidó volt. Őt

zsidó család élt akkor Mátyfalván. Nem bántották őket a helyiek. Az iskolában egy zsidó kislány, Elza volt a padtársam.

● Hol kezdte az elemi iskolát?

Mátyfalván végeztem el az iskola első három osztályát. Akkor már ismét Magyarországhoz tartoztunk, az iskolában is magyar nyelven oktatottak. Mindenem a tanulás volt. A tanítónéni, a budapesti származású Szabó Ilona mondta is nekem, hogy belőlem tanár lesz.

● Hogyan emlékszik vissza a világháborúra és az azt követő évekre?

Nagy szegénység volt akkoriban. Akkor hallottuk, hogy közeledik a szovjet front, bunkert ástunk a kert végében a szomszédokkal, s azt telepakoltuk élelmiszerrel, hogy maradjon valamin, ha bejönnek az oroszok. Tízéves voltam akkor, de úgy emlékszem erre, mint-

ha tegnap történt volna. Amikor a háborút elveszítettük, meghúzták a református és a görögkatolikus templomban a harangokat. A templomokkal szemben laktunk. Sírtam, ordítottam, mert féltem, hogy mi lesz velünk.

Édesapám a fronton volt, nem tudtuk, hogy hazakerül-e valaha. Hála Istennek, hazajött. Elmesélte, hogy a tiszteket szolgálta. A felettese azt tanácsolta neki, hogy ne térjen vissza Kárpátaljára, mert az már sohasem lesz magyar terület. Ám apám nem hagyta a családját, engem meg az öcsémet. Aztán fogságba esett. Amerikai majd német lágerben raboskodott. Kassáról szökött meg egy rabtársával, gyalog jöttek haza. Meglőtték a lábát, sok időbe telt, míg felgyógyult.

Az életünk szegénységben telt. A szovjetek elvették a földünket, a jószágokat, a cséplőgépet. Apám sokáig nem akart belépni a kolhozba. Emiatt el is zárták két napra a tanácshá-

Ilonka néni szülei

Ilonka néni (ülő sor, balra az első) a testvéreivel, szüleivel és háta mögött a férjével

Diákokkal Mátyfalván

zán. Végül engedett, nem volt más választása. Voltak, akik nálunk is többet nélkülöztek. Emlékszem, hogy édesanyám kenyeret küldött velem a szomszéd gyerekeknek.

● Hogyan folytatta iskolai tanulmányait 1944 után?

Negyedik osztályos voltam, amikor bevonultak a szovjetek. Soha azelőtt nem hallottunk ukrán vagy orosz szót a faluban. Az iskolában bevezették az ukrán nyelvű oktatást. Semmit sem értettünk a tanultakból, nem is akartunk ukránul beszélni vagy verset mondani.

Mátyfalván csak négy osztály működött. A felső tagozatot a tőlünk hét kilométerre fekvő Tiszaújfalakon kezdtük meg. Ott is ukránul tanítottak. Gyalog jártunk az iskolába, illetve téli időszakban ott laktunk a településen.

Ott éltük meg 1947-ben a tiszai árvizet. Térdig érő vízben gyalogoltunk haza. Az iskola is megrongálódott az árvízben, ezért attól kezdve a szomszédos faluban, Tiszaújhelyben – ahol időközben megnyílt az ukrán iskola – tanultunk. A középiskolát már Beregszászban, a Vérke-parti gimnáziumban végeztem el.

● Milyen tervei voltak az érettségít követően?

Tanítónő akartam lenni. Akkoriban egy év iskolai gyakorlatra volt szükség az egyetemi felvételi előtt. A verbőci magyar iskolába helyeztek. Az elsős gyerekek tanítónéje lettem. A falu három kilométerre volt Mátyfalvától, gyalog jártam az iskolába. Télen albréletben laktam

Verbőcön. Nagyon szerettem a tanítást. Az igazgatóhelyettes biztatott, hogy felvételizzek Kijevbe biológia szakra.

● Hogyan fogadta a családja a döntését?

Nehezen engedtek el, féltettek. Felvettek az egyetemre, öt éven át tanultam levelező tagozaton. Eközben Tiszapéterfalván, a helyi

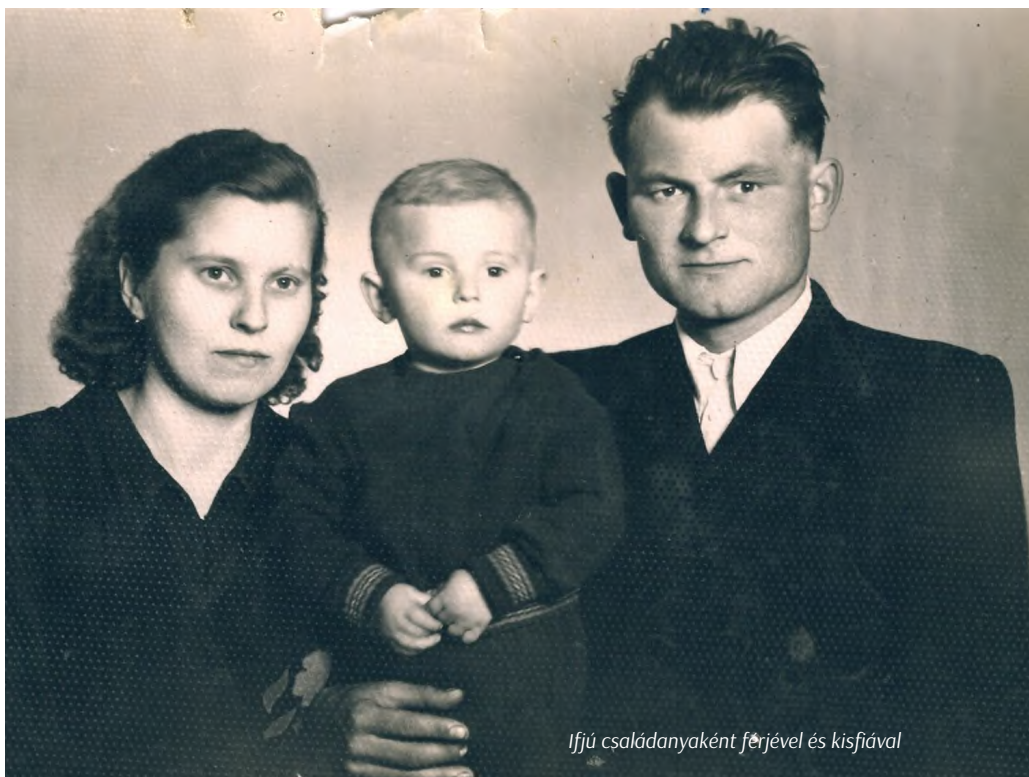
középiskolában kaptam biológiatanári állást. Hét éven át voltam ott. Magyarul tanítottam a diákokat.

● Időközben családja is lett...

A férjem, Sándor szintén mátyfalvi származású. Matematika–fizika szakos tanár volt. 1955-ben házasodtunk össze. Másfél év múlva megszületett a fiunk, István. Csak 52 napot lehettem vele otthon, utána vissza kellett mennem dolgozni. Nehéz időszak volt. Én Tiszapéterfalván tanítottam, a férjemet Nagybégányba helyezték. Végül a tanfelügyelő megkönyörült rajtunk, s a férjem Mátyfalva mellett, Fancsikán kapott állást. Engem pedig egy év múlva Tiszaújhelybe helyeztek némettanárnak. Onnan átkerültem Mátyfalvára, ahol 27 éven át tanítottam németet. Közben a kijevi egyetemen elvégeztem a német szakot.

● Milyen volt a kommunizmus idején egy pedagóguscsalád élete?

Mátyfalván éltünk, majd a falu mellett fekvő Ruszka Dolinán építkeztünk. A fiunk után megszületett a lányunk, Éva. Mind a két gyermekünk Mátyfalván járt iskolába, majd egyetemre mentek. Éva lányom szintén a pedagóguspályát választotta, matematika szakos tanár lett. Nem volt egyszerű a szülőfalumban tanítani, hiszen sokan a rokonságomhoz tartoztak. Heti 34 németórám volt, ugyanis az esti iskolában és Szőlősvégárdóban is tanítottam.

Ifjú családként férjével és kisfiával

Hogyan tudták megőrizni a hitüket a szovjethatalom alatt?

Vallásos családból származom. Nyolcévesen gyalog tettem meg az utat Máriapócsra. Az összes Mária-éneket ismertem. A férjem is vallásos nevelést kapott. A nagyapja néhány évet Amerikában dolgozott. Miután hazajött, Viskről mestereket hozatott, akikkel kifestette a templomot.

A bejövő szovjetek arra kényszerítették a görögkatolikus papokat, hogy álljanak át pravoszlávoknak. A mi papunk, aki Tiszaújhelyből járt át hozzánk, erre nem volt hajlandó, Kassára szökött. Utána pap nélkül maradtunk, a templomunkat bezárták. A testvéreim többször is leverték a lakatot az ajtóról, s titokban

iskolából minden karácsonykor kirendeltek bennünket az utcára, hogy kémkedjünk a kántáló gyerekek után. Sohasem bántottam a vallásuk miatt a gyerekeket, sőt arra biztattam őket, hogy imádkozzanak. Titokban igyekeztem megőrizni a vallásosságot. Egy hónapban egyszer felutaztam Ungvárra, ahol senki sem ismert, s ott gyóntam, áldoztam.

Amikor a lányom ötödéves volt az egyetemen, bejelentette, hogy az udvarlójával össze akar nak házasodni. Megszerveztük a lakodalmat. Egy nappal az esküvő előtt a lányom és a vőlegénye titokban elmentek Kovászóra, ahonnan a vőm származik, s éjfélkor a pap összeadta őket a templomban. Csak az unokatestvérem és a sofőr volt a tanújuk. Az unokáim keresztlője is titokban történt.

lepedtek le. A férjemmel úgy döntöttünk, hogy átköltözünk a gyermekeink mellé. 1987-ben sikerült ezt megvalósítanunk. A lányomékkal közös házba költöztünk. Róbert unokám is itt él a feleségével és a gyermekeivel. A férjem 12 éve eltávozott közülünk.

Időközben Ilonka néni nyugdíjba ment

55 évesen lettem nyugdíjas. Ám csak papíron. Nem hagytam abba a tanítást. Mátyfalva után Beregszászban helyezkedtem el. Először az internátusban majd az ukrán nyelvű gimnáziumban tanítottam. 70 éves voltam, amikor felkértek, hogy tanítsak németet a beregsurányi általános iskolában. Egy éven keresztül átjártam a magyarországi intézménybe.

Sohasem gondoltak arra, hogy átköltözzenek az anyaországba?

Nem. A családuknak, a munkánk Kárpátaljához kötött bennünket. Az egyik öcsém Debrecenben telepedett le, a másik két testvérem Mátyfalván maradt. A gyermekeik közül többen Magyarországon élnek.

Hogyan bővült a családjá?

A lányoméknál két gyermek született, a fiaméknál egy. A három unokámtól hat dédunokám van. Róbert és Zsuzsa unokám házastársai ukránok. A családuknak hol magyarul, hol ukránul beszél. Néha észre sem vesszük, hogy átváltunk egyik nyelvről a másikra. A dédunokáim még kicsik. Nem beszélnek a magyar nyelvet, de értik. A nyelvi különbség nem jelent gondot.

86 esztendősen hogyan telnek a napjai?

Egész életemben aktív voltam. Nehezen fogadom el, hogy már nem bírok annyit, mint régen. Keveset alszom. Sokat imádkozom a szeretteimért. Szeretek templomba menni. A karantén alatt a tévében és az interneten néztem a szertartásokat. Örülök, hogy ismét megnyíltak a templomajtók.

Isten áldását kívánom a további életére és a családjára!

Ilonka néni családja körében

bejártak a hívek a templomba imádkozni. Aztán a hatvanas években kiürítették a templomot. A teljes felszerelést, még a harangot is elvitték belőle. A szószéket, amit a nagybátyám faragott, szétverték. Az volt a legszomorúbb, hogy a saját falubeliek tették ezt. A nyolcvanas évek elején aztán múzeumot nyitottak a templomban. A helyi római katolikus kápolna még rosszabb sorsra jutott: lebontották.

Tanítóként mennyire gyakorolhatta szabadon a hitét?

Nyilvánosan egyáltalán nem gyakorolhattam. Akkor bántam csak, hogy tanító lettem. Az

Aztán jött a rendszerváltás

A falu örült, amikor visszakapta a templomát. Akkoriban nagy paphiány volt. Édesanyám hétszer utazott fel Ungvárra, hogy papot kerítsen. Végül Ortutay Elemér végezte el az első nyilvános Szent Liturgiát Mátyfalván. Nemsokára papot is kaptunk Orosz István személyében.

A család életében is jelentős változások történtek...

A családuknak is fontos döntéseket hozott. A gyermekeink a családjainkkal Beregszászban te-

ZAJÁ CZ ANDREA

Egy tisztelendő asszony följegyzései

Előzményként anyai nagymamáról szeretnék megemlékezni, aki jó példával járt előttem; erős, magabiztos asszony volt, felnevelt három gyermeket, közben odaadó szeretettel, kitartással kísérte életük utolsó időszakán – saját otthonukban – férje nagyszüleit, anyósát, saját szüleit a Mennyei Atya házának előszobájáig. Nyaranta hét unoka harsány nevetésétől volt hangos a háza, közben keményen dolgozott a családi gazdaságban, összetartotta a családot, hatalmas erőfeszítéssel megszervezte, néha szó szerint „kiharcolta” a templombúcsún, karácsonykor és húsvétkor a teljes család közös ünneplését, ami azt jelentette, hogy távol lakó gyermekei és azok gyermekei hazautaztak a kis faluba; ő napokkal előtte készült, sütött-főzött. Közösen elmentünk a Szent Liturgiára, azt követően pedig hosszú, beszélgetős családi ebéd következett. Gyermekként néha teherként éltük meg mindezt, unalmas volt, fárasztó és egész napot igénybe vevő, de ma már látom, mekkora értéket hordozott, értékközvetítő és iránymutató is volt egyben, talán ennél a „kis dolognál” már arra készített a Jóisten, ami rám várt, amiben élek.

Visszatekintve mit mutat a leltár? Tizenöt év házasság, három gyermek, öt szolgálati hely (azaz öt költözés), négy diploma, egy szakvizsga... számos „hullámvölgy”.

Esküvői meghívónkra a Szent Liturgiából választottuk a mottót: „...önmagunkat, egymást s egész életünket Krisztus Istenünknek ajánljuk!” Visszatekintve meg kell állapítanom, hogy ez a mottó védjegyként kísérte végig életünket.

Volt számos megpróbáltatás, ami beszötte az elmúlt tizenöt esztendő, súlyos betegség, veszélyeztetett terhességek, baba elvesztése, nehezen megélt szolgálati hely, küzdelmek. Mindezek során mélyen megtapasztaltuk, mit is jelent az, hogy Istennek ajánlottuk magunkat; mint ahogyan azt is megéltük, hogy bizony Ő minden helyzetben tudatta, hogy ott van mellettünk (bár olykor-olykor nehezebben vesszük észre ezt a folyamatos jelenlétet). Ma már tudom, nem véletlenül kaptuk ezeket a próbatételeket, és az sem véletlen, hogy épp mi kaptuk.

Sokan sokféleképpen értelmezzük a papné szerepét, én most inkább arról szeretnék pár gondolatot megosztani, hogy számomra mit jelent, hogyan élek benne (és szándékosan nem vele).

Számomra a személyes üdvösségem útja. Úgy vélem, hogy a Jóisten azért hívott meg erre a „feladatra” minden lelki gyümölcseivel és minden megpróbáltatásával együtt, mert számomra ez az üdvösségre vezető út; önmagam személyiségének megélését a munkában, a családom körében és ebben a minőségben is meg kell találnom.

Bizony, gyarló ember vagyok, én is elfáradok, nem tudok mindig mosolyogni, van úgy, hogy izgulok egy-egy nagyobb rendezvény sikerén, és ilyenkor figyelmetlenebb vagyok, de ez mind-mind én vagyok. Mint ahogyan az is, aki alapvetően igent tudott mondani erre az életformára, saját életemre, a küzdelmen át vezető élet teljességére. Számomra erre nagy példa az Istenszülő és akit már említettem, a nagymamám.

Sajátos kapcsolatot ápolunk az Istenszülővel, életünk határhelyzeteiben gyakran kérjük oltalompalástjának kiterjesztését: házassági évfordulónkon, gyermekeink érkezésének, egy-egy új szolgálati helyre kerülésnek kapcsán is számunkra Máriapócs az a hely, ahol mindezen határhelyzetek lelki „feldolgozása” megtörténik.

Minden egyes új szolgálati hely valóságos megújulás volt, soha nem teherként, hanem új lehetőségek tárházaként éltem meg. Sokat segítenek a mindennapjaimban Szent Pál levelei, különösen ez a mondat: „*Újuljatok meg gondolkodástok szellemében, s öltsetek magatokra az új embert, aki Isten hasonlóságára tiszta igazságban és szentségben alkotott teremtmény*” (Ef 4,24).

Mindig tudtam, hogy az új helyezések kapcsán olyan víziót kell kialakítanom, amelyben van helye a szenvedésnek, és ezzel együtt igent mondani az új élethelyzetre, és odatenni a magam részét teljesen és maximálisan a férjem része és a családom része mellé.

Sokféle motivációt tudok elővenni a különböző élethelyzetekben, mindig igyekszem biztos motivációra építeni, akkor is, amikor semmi nincs a kezemben. Keresem a lehetőséget, mi az, ami a közösséget tudja előremozdítani, és emiatt hajlandó vagyok a saját tulajdonságaimon változtatni, újakat kialakítani, ugyanakkor a szilárd, kialakított életvitelemem nem változtatni. Nehéz helyzeteimben előszeretettel olvasgatom a Diognétoszhoz írt levelet, melyben nagy kapaszkodó számomra ez a mondat: „*Isten olyan fontos őrhelyre állította őket, ahonnan nem szabad elmenekülniük.*”

Ha szükséges, változtatok a szokásaimon, igyekszem középtávú célokat találni, amelyek lelkesítenek, segítenek abban, hogy képes legyek önmagam felülmúlni, az imaélet mellett az emberi tevékenység többféle dimenziójában is fejlődni, ugyanakkor jól tekinteni az élet realitásaira, a nem reális célkitűzéseket elengedni. Minden körülmény között az igazsághoz ragaszkodni, nem a közvéleményhez, a személyes elköteleződésemet Krisztus mellett a mindennapokban megélni.

Hiszem, hogy a Szentlélek inspirál bennünket.

IVANCSÓ BAZIL

A Kowalsky meg a Vega árnyékában

Sokoldalú, színes egyéniség: amennyire a családja fontos, ugyanannyira a tanulmányai, a zene, a hite, a párkapcsolata is. Elsőre nem gondolnánk, hogy ennyire fiatalon, mindössze tizenkilenc évesen az ország egyik legnépszerűbb zenekarával turnézhat valaki. Neki sikerült.

Popovics Mátyással, fiatal barátommal, tolcsvai görögkatolikus hívemmel beszélgetek.

Miért épp a dob?

Ennek története sokéves múltba nyúlik vissza. Mindig is szerettem a zenét, már öt éves koromtól kezdve kíséri az életemet. Nyolc-tíz éves koromban egyértelműen a dobokat választottam, persze csak első hobbi szintjén. A szomszéd faluban, Olaszliszván élt egy zenész, hozzá járogattam magánórákra hétvége. A dobolás természetesen úgy indult, mint minden gyerek életében: a konyhában egy fazék vagy fedő is elég volt ahhoz, hogy élvezettel ütögessem. Hat- vagy hétévesen kaptam egy kisebb dobfelszerelést. Ettől kezdve az érdeklődésem és a gyakorlatom egyre gyarapodott. 2013-ban Pannonhalmán megkezdtem a középiskolás éveimet, természetesen ott is akartam az addig szerzett tudásomat gyarapítani. Ennek megfelelően egy iskolai zenekarban is helyet kaptam.

Hogyan kezdődött az ismeretséged Kowalskyékkel?

Amikor a bencésekhez kerültem, az iskolai rendezvények hangosításával mindig egy kisebb diákcsoport foglalkozott. Szakember erre nem volt, ezért végezték ezt a feladatot az érdeklődő diákok. Amikor nyolcadikos voltam, akkor ballagott el a két kulcsembert, és kellett helyettük valaki. Ezért kezdtem el hangosítással is foglalkozni, amiben egyre több tapasztalatot szereztem; amúgy érdekelt is a dolog. Évről évre színvonalas és közismert zenészek is jöttek hozzánk koncertet adni, akik számára a hangtechnikát biztosítani kellett. Szerencsémre nemcsak ezt tudtam megoldani, hanem személyes ismeretségekre, kapcsolatokra is szert tettem. Így jöttek a képbe Kowalskyék. 2018-ban az előző dobtechnikus srác megkeresett azzal, hogy kellene nekik egy kis segítség a dobtechnika körül. Tavaly áprilisban Esztergomban volt az első olyan koncert, amin már én biztosítottam a backline dob szekcióját, akkor még csak betanulóként. Az iskola mellett persze nem tudtam ezt állandó jelleggel vállalni, többnyire csak akkor, amikor hazautazás vagy rövidebb iskolai szünet volt. A nyárig ez öt-hat alkalmat jelentett. A nyáron viszont már élesben is magam kellett csinálnom a dolgokat, mert Ákos, az előző srác a másik munkája miatt nem tudta a fiúkkal folytatni, és otthagya a csapatot. Nekem nagy lehetőség volt ez, persze hogy éltem vele. Az érettségit azért le kellett tennem, ez is sikeresen megtörtént 2019 nyarán. Azóta vagyok állandó emberük dobtechnikusaként.

Így, hogy állandó szerződésben vagy velük, járod az országot, no meg a nagyvilágot. Mekkora leterheltséget jelent neked mindez?

A zenekar évente 80-90 koncertet ad, nagyjából februártól november közepéig. A 2020-as szezonnyitó koncert február 15-én volt Budapesten, a Papp László Sportarénában. 2018-ban Debrecenben volt a szezonnyitó a Főnix Csarnokban, 2017-ben pedig szintén Budapesten. Ha belegondolunk, kevés zenekar teheti meg ma Magyarországon, hogy arénás koncertet ad, mert a rajongók megtöltik az arénát. Márciusban külföldi állomások szoktak következni. 2018-ban Bécsben, Münchenben, Zürichben, Londonban is jártak. Tavaly is voltunk Londonban, emellett írországi, németországi, angliai állomáshelyeink is voltak. Májustól itthon kezdődik a fesztiválszezon, ekkor akár 60-70 koncertről beszélhetünk.

A zenekar eredetileg debreceni csapat, az első időkben onnan mentek mindenfelé. Azonban egyre híresebbé váltak, és így egyre több helyre hívták őket az országban. Ehhez Budapest volt az előnyös, így felköltöztek a fiúk a fővárosba.

Egy átlagos koncertnap a következőképpen néz ki: mi, a technikuscsapat délelőtt 9-10 óra körül indulunk a koncertre, vagyis majdnem egy fél nappal a kezdés előtt. A csapatunkban vannak biztonsági őrök, sofőrök, hangtechnikus, fénytechnikus, turnémenedzser, látványtechnikusok. Autópályán haladva szinte két-három óra alatt oda tudunk érni bárhová. De sokszor megyünk Erdélybe, a Felvidékre és szerte a Kárpát-medencében. A helyszínen kapunk egy színpadot. A feladatunk, hogy felpakoljuk a hangszereket, összehangoljuk őket, beállítsuk a fénytechnikát, minden a helyére kerüljön. Amikor a zenész fiúk megérkeznek (16-17 óra körül), próbaképpen három-négy dalt eljátszanak, hogy lássák, valóban minden rendben van-e. Bármilyen technikai probléma előfordulhat, és – hála Istennek – elő is szokott fordulni, mert így látjuk, mi mindent kell megszüntetni a koncert kezdése előtt. A fiúk ekkor még elmennek a szállásukra pihenni, tisztálkodni, majd 21 órától kezdődhet a koncert, ami alatt természetesen végig készületségben állunk. A koncert végeztével pedig kezdődhet a technika összepakolása.

A zenekar dalai nagyon szívhez szólóak. Az emberről énekelnek, jelleméről, kapcsolatairól, társas mivoltáról, Istennel való kapcsolatáról és a szerető Istenről. Vajon ez a titka a sikerüknek?

A zenekar története immár tizenöt éves múltba tekint vissza. Pontosan nem ismerem minden részletet, de természetesen nekik is voltak hullámvölgyeik. Viszont képesek rá, hogy folyamatosan ugyanazt a színvonalat biztosítsák, ami a dalaik mondanivalóját illeti, beszélhetünk itt akár az isteni szeretet témájáról is. 2012-13 környékén persze nekik is volt egy mélyebb pontjuk, amikor néhány tag más zenekarokban játszott, és átmenetileg rosszban is voltak egymással, de rá egy évre minden rendeződött, és a félreértéseiket meg tudták beszélni, újra összeálltak. Azóta is sikeresek a zenében.

A gimnáziumi évek alatt szert tettél egy aranyos barátnőre. Akkor még nem voltak a képben Kowalskyék, mégis a zene hozott össze titeket. Hogyan történt mindez?

Bár távolinak tűnik, hogy innen kezdem a választ, nekem édesapám 2005-ben elhunyt. Úgy gondolom, a zene szeretetét tőle kaptam, emlékeim szerint tőle indult ez. Amikor Pannonhalmára kerültem, már öt-hat éve doboltam. A zenetanárom is biztatott, hogy már megvan a tudás ahhoz, hogy kipróbáljam magamat élesben is, egy zenekarban. Ezért álltunk össze néhány iskolatársammal, ez persze csak egy jelentéktelen sulis banda volt, de valahonnan mindenkinek el kell indulni. A Boggie and the Boys nevű formációval készítettünk egy Punnany Massif-feldolgozást, ahol Kaczor Manna bekerült az életembe. Manna egyik osztálytársa, Bogi közel lakott Pannonhalmához, az édesanyja is bejárt szakköröket tartani. Egy alkalommal a Punnany-feldolgozásra Mannát is magával hozta, hogy segítsen a klip forgatásában. Ekkor ismerkedtünk meg, de hamarosan jött a folytatás is: elhívtam egy táncbáza, és onnan számítjuk ezt a lassacskán két és fél évet.

Nemcsak elveszítettél egy drága édesapát, és nemcsak a jó Isten gondviseléséből kaptál egy aranyos barátnőt, de azóta a családi háttér is alakult...

Így van. Az iskola, a dobolás, az iskolai rendezvények hangtechnikája és – az akkor még csak – néhány koncert mellett nem volt könnyű az időnkkel sakkozni: mikor tudunk találkozni, beszélgetni, közösen időt tölteni. Mindketten túl lettünk végül az érettségien, felkerültünk Budapestre, ahol már közelebb vagyunk egymáshoz, mint addig, hiszen Mosonszolnok és Tolcsva majdnem két végpontja az országnak... Most tanulunk, ő a szaléziaknál, rendezvény- és közönségkapcsolati szakembernek, és egyetemem is kezd jönni; mindenképp a gyerekekkel és a kultúrával szeretne foglalkozni hosszú távon. Én most az Óbudai Egyetemen tanulok

szere, amelynek a Pannonhalmára szállítását Manna oldotta meg – köszönet neki érte.

A szüleid Tolcsván mindig is hitben neveltek. Ez most is jellemző rád.

Kezdőemlékem, hogy négy-öt éves koromtól kezdve mindig is az oltár mellett álltam ministrálni. Az előző papunknak, Páll Miklós atyának a fiával, ifjabb Páll Mikivel jó barátságot kötöttem. Együtt ministráltunk jó tíz-tizenkét évet, ha nem többet. Azt vettem észre, hogy minden vasárnap a templomban vagyok. Nem kellett erőltetni, hogy menjek. Először csak jól éreztem magam az oltár mellett, aztán ahogy nőtem, a hitem is folyamatosan érlelődött. Ma már ugyan nem ministrálok (megteszi helyettem Levente), de templomba most is járok.

kereskedelmet és marketinget, de majd a vilamosmérnöki pályára szeretnék áttérni, már csak az eddigi hangtechnikusi múltam miatt is. A hétköznapiakat így Budapesten töltjük, és a hétvégékre tudunk hazautazni, hozzám vagy hozzájuk.

Az idők során pedig a családot is kibővült...

Így igaz. Édesapám – mint említettem – 2005-ben meghalt. Akkor még csak ötéves voltam. Nemcsak engem hagyott itt, hanem a nővéremet, Violetát is. Édesanyám még fiatal volt, mindössze harminckét éves, nem egyedül szeretne volna folytatni. 2006-ban ismét férjhez ment, rá egy évre, 2007-ben megszületett a kisöcsém, Levente – aki éppen most, utánam ment középiskolába Pannonhalmára –, majd 2008-ban a húgom, Rozalinda. Ő még otthon van, hatodikos, de a jövő tanévben Debrecenbe készül a Svetitsbe, ahol Violeta is tanult. Nevelőapám Violetát és engem is ugyanúgy szeret, mintha saját gyermekei lennénk, és persze mi is őt. A szeretetét az első pillanattól kezdve éreztük, ezért is volt lehetséges, hogy Violeta is felsőfokú tanulmányokat folytasson, ami – tudjuk – ma sem olcsó mulatság. És ugyanazt az értékrendet kaptuk tőle is, mint addig édesanyámtól és édesapámtól.

A spórolt pénzedből egy komoly dobfelszerelést is vettél. Ebből még komoly jövő lehet...

Ez is a zene szeretetéhez tartozik. Persze nem kevés munkámba telt, hogy összegyűjtssem a rávalót. Volt, hogy heteket kellett dolgoznom Budapesten, de tulajdonképpen már 2017 nyarától kacsintgattam kifelé az iskolából, különféle helyeken hangosítási és egyéb munkákat vállaltam.

Az első dobomat 2009-ben kaptam, az egy kezdőfelszerelés volt, ami az induláshoz kellett. Már akkor hatalmas ajándék volt ez, így volt min gyakorolnom. Az évek során sokat tapasztaltam: láttam, mi a különbség dob és dob között. Így esett a választásom egy erős közép kategóriás és limitált kiadású Tama hang-

Édesanyám fodrász, így a tisztelendő aszszony is gyakran járt hozzá, ez a papcsaláddal való kapcsolatunkat is erősítette. Nem csak a templomban láttuk egymást.

Mi pedig azt kívánjuk (az olvasók nevében is), hogy sikeresen tudd a továbbiakban is az előtted lévő és benned rejlő lehetőségeket kihasználni.

Bár könnyen beleeshetünk abba a hibába, hogy csak a „nagyokat” vesszük észre – hiszen ez a lehetőség adja magát –, érdemes a körülöttük tevékenykedő munkatársakat is észrevennünk, mert ők is lehetnek értékes emberek. Popovics Mátyás példáján látjuk: sikeresen lehet bárki ügyes a szakmájában, beléphet a „nagyok” közé, és emellett még a hite is megmaradhat.

Ifjúságpasztoráció 4.

A mindent eldöntő első alkalom

Az új közösség megalapozása és későbbi sikere az első alkalomtól függ. Az első összejövetel adja meg azt, amit nyújtani szeretnénk, ami a csoport működésének és fennmaradásának alappillére. Általában mindenki izgul: a csoportvezető, a leendő közösség tagjai. Mégis mire figyelünk oda, hogy JÓL sikerüljön, hogy életképes legyen a fiatalokkal közös munkánk?

Ha még nincs is berendezve a közösségi helyiség – hiszen a célunk, hogy a fiatalokkal együtt találjuk ki, milyen legyen az otthonos helyiség –, az első „foglalkozás” felépítéséből mindenki kaphat egy képet, hogy mire is számíton. Természetesen a csoporttól függően ez változhat, alakulhat, és a közösségre formálódhat.

■ Kedves, mosolygós első benyomás

Már az is nagyon sokat számít, hogy mennyire vagyunk szimpatikusak a fiataloknak. Egy-egy apró gesztus, mint a mosoly vagy a kedves hangneme, nagyon meghatározó. Ugyanakkor figyelhetünk arra is, hogy a még bátortalan első alkalmas fiatalokat hogyan invitáljuk be. „Gyertek be, és foglaljatok helyet!”, „Hogy vagytok, milyen volt a napotok?”

Lehet, hogy egy hosszú és fárasztó problémával teletűzdelt nap után nincs az embernek ereje és kedve mosolyogni, de higgyük el, hogy ilyenkor muszáj. Az adott hangulat rányomhatja a bélyegét az egész közösség hangulatára. Megölthetjük vele az alkalmat.

■ Bemutatkozás

Előszeretettel használunk ma különféle játékokat (bemutatkozás, önismereti, kommunikációs, közösségfejlesztő stb.), melyekkel a foglalkozások színvonalát szeretnénk emelni. Azonban azt jó tudni, hogy csak olyankor érdemes ilyen jellegű játékokat alkalmazni, ha tudjuk is őket használni. Ma sok helyen kap-

hatunk olyan képzést, melynek birtokában tényleg célorientáltan tudjuk használni ezeket a játékokat.

A másik ok, amiért érdemes körültekintően segítségül hívni a szóban forgó játékokat, az, hogy nagyon sok fiatal szorong, nehezen oldódik, feszültséget okoz neki, ha szerepelnie kell, stb. Ha ráerőltetünk valakire valamit, az rossz szájjal fog elmenni az összejövetelről, és talán sosem látjuk.

MÉGIS MILYEN BEMUTAKOZÓS JÁTÉKOKAT VÁLASSZUNK?

1. Az első alkalom célja az ismerkedés is a bemutatkozás és a közösségi célkitűzés mellett. Nagyon jó módszer, ha párosával beszélgetnek két percig a fiatalok, próbálják egymást megismerni, majd a többieknek bemutatják a beszélgetőpartnerüket.

2. Készítsünk kártyákat, melyre szavakat (tulajdonságot/állatnevet/foglalkozást stb.) írunk fel. Mindenki húzzon egyet, majd mondjon pár mondatot arról, ami eszébe jut a szóról, ami fontos számára, amit gondol róla. Ezzel a játékkal a fiatalok megtudhatnak a másiktól olyan információkat, melyek szimpatikusak, közösek vagy éppen egy beszélgetés kialakulásához adják meg a kezdőlépést.

■ Célkitűzések

Ahogy már beszéltünk róla, a fiatalokkal együtt kell gondolkodni és dolgozni. Egy csoportnak lehetnek céljai, de azt is figyelembe kell venni, hogy egyéni célok is vannak. Mit várok el, mit szeretnék, mit várok el az adott közösségtől? Ezeket az egyéni célokat is be kell építeni a közösségi célokba, meg kell találni a hasonló célokat, hiszen ezek adják meg a csoport működésének feltételét. Ha nincsenek célok, nincs értelme a közösségnek, felbomlik.

HOGYAN TUDHATJUK MEG AZ EGYÉNI MOTIVÁCIÓKAT?

Erre van egy nagyon egyszerű feladat. Kérjük meg a fiatalokat, hogy írjanak le egy-egy cetlire (öntapadós) összesen három olyan dolgot, amit elvárnak, amit szeretnének a csoporttól, amire vágnak. Ezeket gyűjtjük össze, majd egyesével olvassuk fel, és helyezzük fel egy táblára. Az azonosakat vagy közül azonosakat egymás mellé vagy alá helyezzük el. Így alakulnak ki a célok, a csoport közös céljai. Olvassuk fel, amit közösen fogalmaztunk meg.

Természetesen tudunk más feladatot is használni.

■ Mire figyelhetünk még?

1. Főzünk egy teát, vagy legyen valami üdítőital.
2. Egy kis rágcslálnivaló sem árt, de ne ez legyen a központban, ne vegye el a közös munkától a figyelmet.
3. A foglalkozás végén hagyjunk szabad elfoglaltságra időt. Ilyenkor ismerkedhetnek, „bandázhatnak” a fiatalok. Ha van egy pakli kártya vagy egy-két társasjáték, az se hátrány.
4. Fogalmazzuk meg közösen, hogy mikor lesz a következő alkalom. Hívjuk fel a figyelmet, hogy sok szeretettel várunk másokat is.
5. Akár felelősöket (teafőzés, Facebook-csoport létrehozása, telefonszámok összegyűjtése stb.) is kijelölhetünk, sőt, ha feladatot kapnak a fiatalok, sokkal inkább érzik azt, hogy fontos részei a közösségnek.

FÁY ZOLTÁN

DEPORTÁLT SZERZETESEK

Több mint tízezer szerzetest raktak éjszakánként leponyvázott teherautókra 1950 nyarán, hogy kényszerlakhelyre szállítsák őket. A hatalmas áldozattal is járó, kíméletlen akciónak a megfélemlítés volt a célja.

A Magyar Dolgozók Pártja áttörést remélt a szerzetesek deportálásától, amellyel sikerül megtörni a már vezető nélkül maradt hazai katolikus egyházat. Bár az esztergomi érsek, Mindszenty József bíboros, hercegprímás 1948. december 26-ától a börtönben volt, a püspököket még így sem lehetett rávenni egy kikényszerített megállapodás megkötésére. A református és az unitárius egyházzal 1948. október 7-én aláírták az egyezményt, és év végéig az evangélikus egyházzal és az izraelita felekezettel is megállapodott a kommunista hatalom. Ezeket a nehéz döntéseket zsarolással, pillanatnyi ígéretekkel sikerült kicsikarni, de a politikai események is befolyásolták az aláírókat. Összességében azonban erős kényszer hatása alatt döntöttek úgy a vezetők, hogy nem kockáztatják felekezetük pusztá létezését. Hamarosan biztató jeleket is tapasztalhattak, hiszen 1949-ben az Országgyűlés elfogadta azt a törvényt, amely szerint a Magyar Népköztársaság biztosítja a lelkiismereti szabadságot és a szabad vallásgyakorlást. A valóság azonban hamar rácaffolt a reményekre.

Egy év sem telt el a vallásszabadságot deklaráló törvény elfogadása után, és máris brutális lépésre szánta el magát a hatalom. 1950 júniusában először csak a déli határ környékén élő szerzeteseket deportálták, majd július 11-étől az ország összes női és férfi szerzetesrendjének tagjait. Ez megegyezően más-más számot jelentett.

A szerzetesrendek vezetői a politikai eseményeket látva többnyire igyekeztek felkészülni a legrosszabb forgatókönyvre. Ám ez aligha sikerülhetett, hiszen senki sem tudhatta, a kommunista hatalomnak a szerzetesség teljes szétverése, a fizikai megsemmisítés-e a célja, vagy „csak” a megfélemlítés. És persze az sem volt előre látható, hogy rövid ideig tartó illegálitásra kell-e berendezkedniük vagy akár egy évszázadra.

A vallásszabadság felszámolásának legbiztosabb előjele Révai József népművelési miniszternek az 1950. május 31-én a Magyar Dolgozók Pártja központi ülésén mondott beszéde volt. Úgy vélte, hogy a 11.538 magyarországi női és férfi szerzetes kivétel nélkül a „feudális nagybirtokos osztályhoz” tartozik, nem gondolva a sokféle hivatásra, például a betegápoló, tanító vagy éppen a kolduló rendekre. De a beszéd egyáltalán nem a valóság feltárása miatt hangzott el. A szerzetesrendek szovjet mintájú eltörlését kívánta előkészíteni.

A lakosságot nem érte váratlanul a júniusban indult deportálási hullám, mert a tömegtájékoztató, a napi- és hetilapok, a rádió már hetek-hónapok óta antiklerikális és a szerzetességet fölöslegesnek bélyegző tartalmakat közvetített. Ezenkívül a dolgozók politikai nagygyűléseken, Szabad Nép-felórákon és egyéb, mindenki számára kötelező agitációs alkalmak során is megtudhatták, hogy a szerzetesség intézménye hatalmas teherterhelés a szocialista társadalom számára.

Alig két hét telt el Révai fenyegetése után, és valamennyi hazai szerzetes közösség megszűnt eredeti keretei között működni, az ÁVH és a rendőrség segítségével mindenkit deportáltak.

A szerzetesrendek eltörlésének fontos helyszínévé vált Heves egyik kisvárosa, Gyöngyös. Ebből az időszakból a legtöbb történeti dokumentum valószínűleg a gyöngyösi ferences kolostor felszámolására vonatkozóan maradt fenn. A rendház megszüntetésének történetét több visszaemlékezésből, egy szerzetes által készített titkos feljegyzésből és az ÁVH jelentéseiből is rekonstruálhatjuk. A „hivatalos” háztörténet bejegyzései 1950-ben június 1-jéig tartanak. Vélhetően a folyamatos fenyegetettség miatt ebbe a historia domusba már csak olyan általánosságokat jegyeztek fel, amelyeket a politikai hatalom nem tudott a közösség ellen fordítani. Viszont az egyik szerzetes, Oberten Odiló titokban napról napra lejegyezte, mi történik velük. A nyolcadrét papírlapokra ceruzával rótt naplót több más dokumentummal együtt a sekrestyeszekerény hátsó falához rögzítette, s az hatvan évig ott is volt. Csúpan egy évtizede került elő a barokk bútortárolásakor.

A zárdában hivatalosan 39 ferences élt, közülük 28-an még örökfogadalmat nem tett növendékek voltak, akik a hittudományi főiskola hallgatóiként filozófiát és teológiát tanultak. A növendékek a külvilágtól viszonylag elzárva éltek, de a szétszóratás előtti hónapokban számukra is nyilvánvaló lett a hatalom egyre ellenségesebb agitációja. Barotai Urbán visszaemlékezéséből tudjuk, hogy a város utcáin reggeltől estig hangszórókkal felszerelt teherautó körözött, amelyről egyházzellenes csasztuskákat és énekeket bömböltettek. Időnként gyerekkórus jelent meg a rendház előtt, tanítóik vezetésével kiabálták: „Munkás, paraszt összefog, reakció futni fog”; „A csuhásra is rájár a rúd...”

Hamarosan elrendelték a szerzetes növendékek, főként kispapok katonai összeállítását is. Karácsonyi Aladár magiszter vezetésével vonultak a növendékek a kisváros utcáin a sorozásra kivezényelt, kiabáló, gyalázkodó agitátorok sorfala előtt. Amikor június 8-án éjszaka teherautóra rakták a déli határ közelében élő szerzeteseket, az akció híre hamar eljutott Gyöngyösre is, a magiszter meghagyta a rábizottaknak, hogy kis csomagot állítsanak össze a legszükségesebb holmikkal arra az esetre, ha a deportálás elérné Gyöngyöst.

A hivatalos háztörténetbe ekkor már nem írtak új bejegyzést. Luptovics Kolos tartományfőnök június 1-jén a vizitáció alkalmával megállapította, hogy a historia domus szabályosan vezetik. 1991-ig ez az utolsó jegyzet a vastag könyvben. Igaz, 1950-ben már január óta óvatos volt a krónika írója: kizárólag a szerzetesek tevékenységével kapcsolatos és a plébániai közösség életét dokumentáló szövegek kerültek bele.

Gyöngyös polgárai érezték a fenyegetettséget, és a maguk módján igyekeztek is eltántorítani a hatalom birtokosait a ferencesek likvidálásától. A titkos historia domus vezető Oberten Odiló június 11-től örökölte meg az eseményeket egy-két naponta. 1950-ben június 11. éppen úrnapi napja volt. A gyöngyösiek a körmenet után kaptak hírt arról, hogy a szegedi ferenceseket nem Szibériába szállították, ahogyan tartani lehetett tőle, hanem Jászberénybe. Így még a hírek nagyon korlátozott áramlása mellett is sikerült rekonstruálni a történeteket: három nappal korábban a határ mentén harminc-nyolcvan kilométeres sávból vitték el az ösz-

„A csuhásra is rájár a rúd...”

Leveszik a falról a névtáblát a péceli római katolikus iskola államosításakor, 1948 nyarán

szes szerzetest. „Sokan a hadgyakorlattal hozzák összefüggésbe, és úgy magyarázzák, hogy mint kémgyanusakat a belügyminiszter lakáscserére »kényszerítette« – írta P. Odiló. – Híre járt, hogy kb. 50 ávó-rendőr érkezett a városba. A hívek közt óriási izgalom terjedt el.”

Természetesen a szerzetesek is egyre feszültebbé váltak. Barotai Urbán klerikus, aki haláláig nagy tréfamester volt, viccekkel próbált enyhíteni a helyzeten. A reggeli ébresztő során – emlékezett vissza 2000-ben – az előírásos „ave” helyett úgy köszöntötte a belépő testvért: ÁVO. A szerzetes növénydekeknél ekkor még nem volt valóságos ismeretük a fegyveres erőszak szervezete által elkövetett bűnökről, ezért humorizálhattak a nevével.

Szerencsére a kolostor házfőnöke kivételes hidegvérrel kezelte a helyzetet, s így sikerült megakadályoznia egy hatvanihoz hasonló, a hívek sokaságát érintő tragédiát. Hatvanról ugyanis mindenkit Recskre és Hortobágyra deportáltak, illetve voltak halálos áldozatok is. A titkos historia domus így emlékezett meg az eseményekről: „Hétfőn este a hívek nagy tömege gyűlt össze a templom előtt. Eleinte zúgtak, izgatottan tárgyalták a várható eseményt. P. Horváth Zsigmond házfőnök többször felkérte őket, hogy oszoljanak szét, nehogy a rendőrség minket okoljon a tüntetésért. De újból összejöttek. Később sokan imádkozni kezdtek. (...) Csak reggel felé oszlott szét a kb. 2000 főnyi tömeg, abban a hitben, hogy tüntetésükkel megakadályozták a barátok elhurcolását. – A Kommunista Pártban nagy bosszankodással tárgyalták, hogy éppen a szegények tüntettek mellettünk. A házfőnök atya 13-án a Szent Antal-napi esti litánián nyomatékosan kérte – külön meg is ígértette a hívekkel –, hogy nem fognak éjjel tüntetni. Éjjel aztán nem is jöttek a templom közelébe, de a környező utcákon csoportokban, csendben megálltak, itt leselkedtek.”

A gyöngyösi tüntetésről az egri ÁVH-t is értesítették. „Tárgy: A gyöngyösi fasiszta tüntetés. 1950. június 12-én este 8 óra körül – arra a városban elterjedt hírré, hogy elviszik a papokat – a gyöngyösi ferencesek temploma előtt kb. 300 főnyi, létszámában hullámzó, összetételileg 80 százalékban idősebb ún. »kapás« asszonyokból álló tömeg gyülekezett össze, akik imádkoztak, egyházi énekeket énekeltek és egymás közt beszélgettek. Aktív megnyilvánulásuk nem volt, azonban demokráciaellenes kijelentések hangzottak el. Így pl. kiabálták, hogy nem engedik, hogy pásztor nélkül maradjanak, ők békét akarnak, keresztény békét; miért bántják a papokat, mikor ők senkit sem bán-

tottak, stb., stb. Kb. 20 óra 15 perckor megjelent a templom előtt a rendházfőnök, dr. Horváth Zsigmond a város polgármesterével, és felszólította az egybegyűlteket, hogy – ha nem akarnak kellemetlenséget – menjenek haza. Felhívása azonban eredménytelen maradt, a tömeg továbbra is kitarzott, és a késő éjjeli órákban oszlott szét rendezetlenül, cselekmény nélkül.”

A következményekről nem olvashatunk a dokumentumban, pedig sok plébániai hívő nagy árat fizetett bátorságáért. Többen Recskre kerültek, és csak három évvel később engedték el őket. Sok tüntető még 1979-ben is rendőrségi nyilvántartásban szerepelt.

A szerzetesek helyzetének bizonytalanságát jelzi, hogy a kolostorban tudni vélték: június 15-én fogják elszállítani őket. Amikor adott napon ez nem történt meg, ezt jegyezte föl P. Odiló: „Parányi enyhület az izgalom közt.” De a város vallásos társadalmában éppúgy teljes bizonytalanságban élt. „Egész nap sírva járnak a hívek a templomot – írta P. Odiló. – Rémhírek. A pártban kollégiumnak követelték a kolostort. – A hívek szeretete megindító. A piacon mindent ingyen adnak a kofák, a kereskedők nem fogadnak el pénzt tőlünk, a hívek élelmiszert küldözgetnek, pénzt, ruhát, bőröndöt, szállást ajánlanak fel, menteni készek holmijainkat.”

A fiatalok magisztere hazaküldte a még örökfogadalmat nem tett növendékeket, hogy megkímélje őket az atrocitásoktól. A klerikusok civil ruhában vonatra ültek, fejükre sapkát húztak, hogy a tonzúra el ne árulja őket. Néhány héttel később azonban egyre többen tértek vissza Gyöngyösre: osztozni akartak a szerzetes közösség sorsában. Eközben a gyöngyösi rendőrség is egyre aktívabban tevékenykedett, hogy kellőképpen megtorolja a tüntetést. „A városból több férfit elhurcoltak. A Rózsafüzér Társulat világi vezetőjét, Borovi Józsefet is” – jegyezte föl Oberten Odiló június 23-án. Majd egy héttel később: „A gyöngyösi rendőrségre egymás után idézik azokat, akik 12-én éjjel a templom előtt némán tüntettek. Vallatják őket, ki volt a felbujtó, a kezdeményező.” Később megkezdődött a szerzetesek rendszeres kihallgatása is, annak érdekében, hogy feltérképezzék, kik a gyakori templomba járók a kisvárosban.

Czapik Gyula érsek közreműködésével sikerült elérni, hogy a nyugati országrészben lévő, fölszámolásra ítélt kolostorok lakói közül a szombathelyi ferenceseket Gyöngyösre szállítsák. Az akció lebonyolításában persze a rendőrség és az ÁVH volt a főszervező, s hamarosan értesítettek is a gyöngyösi kolostor lakóit: oldják meg, hogy éjszaka feltűnés nélkül beállhasson a rendház udvarára a leponyvázott teherautó. Azonnal le kellett bontaniuk a kapu szemöldökfáját. „Kora reggeltől izgatottan vártunk – olvasható a július 12-i feljegyzés. – Lakner Celzuszak kell őrt állni és rögtön nyitni, hogy csődület ne történjék. Már reggel jelentik a hívek ijedten, hogy 50-50 lépésre rendőrök civilben leskelődnek az egész útvonalon. A hívek minket féltének az elhurcolástól. Egész délelőtt ijedten bujkálva leskelődik mindenki, és fél rendőr szemé elé kerülni. Végre délután fél 3-kor, mikor már a rendőröket is hazaküldték, megérkezett két teherautó ponyvával letakarva az udvarba. Egyik kocsin a mieink jöttek civilbe öltözött, revolveres ávós legények őrzése mellett, 15-en. Ruháikat, kevés edényt, némi élelmiszert hozhattak magukkal. A klerikátban szállásoljuk el őket.”

Miatyánk a madárházban

Az Elnöki Tanács 34/1950. számú törvényerejű rendelete megvonta a szerzetesrendek működési engedélyét, ezért három hónap alatt ki kellett üríteni a szerzetes házakat, mintegy kétezerháromszáz férfi szerzetes és nyolcezer-nyolcszáz apáca került utcára. A kormány csupán négy rend működését engedélyezte, ám a Boldogasszony Iskolanővérek, a bencések, a piaristák és a ferencesek is csak különböző feltételekkel és a szerzetesek számának korlátozásával léteztek.

Négy éven keresztül a megélhetés nélkül maradt és egyház-megyei, plébániai munkát sem kapó szerzetesek sokféle módon próbálták meg fenntartani magukat. Volt, aki nehéz fizikai munkát vállalt szocialista vállalatoknál, és rokonoknál, ismerősöknél húzta meg magát. Mások igyekeztek Nyugatra szökni, hogy ott folytathassák korábbi életüket, bár az erősödő diktatúra háborús históriája miatt erre egyre kevesebb lehetőség nyílt. 1954-ben engedélyezték, hogy a Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat létrehozza a Szolidaritás Háziipari Szövetkezetet, amelynek kimondott célja volt a rendi keretből kikerült szerzetesek munkához juttatása. Első megrendelésre ezer talajvizsgálati zsákot kellett készíteniük egy héten belül; ezt a feladatot csak nagy összefogással sikerült teljesíteni. Később egyházi ruhákat, kötöttáruat, férfi-, női és gyermekruhákat, kesztyűket is gyártottak belföldi értékesítésre és exportra is.

Ötvenhat után több szerzetes és apáca kapott állást Budapest Főváros Állat- és Növénykertjében. Közéjük tartozott a szombathelyi ferences rendházból Gyöngyösre deportált Kiss Konrád is, aki a majomházban lett állatgondozó. Néhány apáca a madárházban kapott hasonló megbízatást. Egy korabeli anekdota szerint hatalmas botrány tört ki, amikor valamelyik vezető politikus látogatása során a csimpánzok széles mozdulatokkal keresztet vetettek magukra, a papagájok pedig rázendítettek a Miatyánkra...

Bár a létező szocializmus éveiben a Szentszék megkísérelte egyes szerzetesrendek működésének engedélyeztetését, de eredménytelenül. A korlátozások nélküli szerzetesi élet csak 1990-ben indulhatott újra, amikor az Országgyűlés alkotmányerejű törvényt alkotott a lelkiismereti és vallásszabadságról, majd 1990. február 6-án Németh Miklós miniszterelnök és Paskai László prímás aláírták az 1950-es egyezmény felbontását.

Kiss Konrád ferences szerzetes a budapesti állatkertben majomházi állatgondozóként, 1957

A másik teherautón szombathelyi annunciáta nővéreket szállítottak. Első teherautójuk azonban balesetet szenvedett, éjszaka fának rohant. Kilenc apáca sebesült meg, Gizella nővér meghalt. Őt a szombathelyi kórházból, egyenesen a műtőből rakták teherautóra, este tízkor is még ott segédkezett az orvos mellett. Az apácákat másik teherautóra parancsolták, az elhunyt holttestét Tárnok vasútállomásnál lerakták a teherautóról.

A gyöngyösi szerzetesek kálváriája augusztusban sem ért véget, amikor Darvas József vallás- és közoktatásügyi miniszter és Grósz József kalocsai érsek aláírta az állam és az egyház közötti megállapodást. A Kapisztrán Szent Jánosról Nevezett Ferences Rendtartomány megmaradhatott ugyan, de rendházainak túlnyomó részét, köztük a gyöngyösit is elvették. Az engedélyezett kereten kívül került szerzetesek jó esetben egy-egy egyházmegyében kaptak feladatot, rosszabb esetben polgári foglalkozást kellett vállalniuk.

September 17-én felmérték az államosított épületet: „A megyei tanács két tagja végigvizsgálta a kolostor helyiségeit, és feljegyezte a helyiségek beosztását, méreteit stb. – Hallottuk, hogy a helyi párttitkár, Kékkő elvtárs meglegedetten nyilatkozott arról, hogy végre megszűnt Gyöngyösön a kultúra szégyene, egy középkori intézmény, amire semmi szükség nem volt, mert a szerzetesség csak kelevény volt a társadalom testén.” Hamarosan az utolsó szerzetesnek is el kellett hagynia a kolostort. A középkori könyvtárat és levéltárat államosították. Végül még a barátok kutyáját is agyonlőtték. Talán a szerencsétlen jószág is a sötét középkort idézte.

magyarnemzet.hu, 2020. június 19.

2019 óta működő, modern,
igényes, katolikus óvoda
várja gyermekeidet!

Örömhírvétel, ahol

öröm óvodásnak lenni!

ÖRÖMHÍRVÉTEL GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA

AMIT NYÚJTUNK

gyermek- és családközpontú,
szeretetteljes légkör

keresztény alapokon nyugvó nevelés

élményalapú közösségépítés

kreatív gondolkodásmód kialakítása

játékos angol foglalkozás

fejlesztőpedagógus

két és fél éves kortól

saját udvar

Érdeklődnél? Gyere, nézz körül nálunk!

1081 Budapest, Bezerédj u. 16/a | +36 20 543 0167 | +36 20 529 29 37
romhivitelgrovoda@gmail.com

 facebook: romhivitelgorogkatolikusovoda

Izgalmas és eredményes tanévet zárt a miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium

CSORBA MÓNIKA TANULMÁNYI VEZETŐVEL BESZÉLGETÜNK A GÖRÖGKATOLIKUS ROMA SZAKKOLLÉGIUM ELMÚLT TANÉVÉRŐL

Milyen változást hozott ez a tanév a szakkollégium életében?

A 2019/2020-as tanév több szempontból is más volt, mint a többi. Rögtön egy elismeréssel kezdtük a tanévet szeptemberben, hiszen a Miskolci Egyetem Kiemelt Támogatója című elismerésben részesült szakkollégiumunk. Tavaly nyáron újragondoltuk a szakkollégium szabályzatait, azon belül is az ösztöndíjrendszer tekintetében történt nagyobb változás.

Az ösztöndíj odaítélését minden esetben mérhető teljesítményhez kell kötni. Az előző tanévekben ösztöndíjsávok választásával dönthetett a hallgató, hogy mit vállal egy adott félévre. Tavaly szeptembertől azonban az ösztöndíjrendszerünk kreditalapú lett. A felsőoktatásban ismert és alkalmazott kredithez hasonlóan a szakkollégiumi kredit a szakkollégiumi teljesítmény mértékegysége lett. A kreditrendszer a gyakorlatban azt jelenti, hogy a szakkollégiumban a programokon való részvételért, ezek szervezéséért vagy más szakkollégiumi tevékenységért a szakkollégisták kreditpontokat kapnak, amelyek a Szakkollégiumi Teljesítményalapú Ösztöndíj alapját képezik, és a vállalt szakkollégiumi programelemek súlyozására szolgálnak. Ezáltal az ösztöndíj mértéke alapkövetelményhez kötött, és azon túl a vállalt teljesítéstől függ. Ennek bevezetése nem okozott különösebb gondot azon hallgatók körében, akik már amúgy is jártasak voltak a felsőoktatás kreditrendszerében.

Újdonság volt a tanévben a lovári nyelvtanfolyam indítása. A lehetőség mindenki számára adott, azonban leginkább azok a hallgatók választották ezt a nyelvi modult, akiknek a diplomaszerezéshez elfogadják ezt a nyelvet.

Szolnokon rendezte meg a debreceni görögkatolikus szakkollégium a tanévnitő konferenciát, melynek témája az önkéntesség volt. Szakkollégiumunk nagy létszámmal vett részt a rendezvényen, élményekkel telve, lelkiileg feltöltődve térünk onnan haza. A közismereti és kulturális modult a szakkollégiumban tömbösítve tartjuk már a kezdetek óta. Ez változatlan maradt. Az őszi félévben konfliktuskezelést, együttműködési technikákat sajátíthattak el a fiatalok tréningek keretében. Egész hétvégés tanulmányi kiránduláson vettünk részt Hodászban, Nyíregyháza érintésével, máriapócsi szállással.

Decemberben első alkalommal rendeztük meg az alumnitalálkozóval egybekötött bált közel 80 fős létszámmal. A jelenlegi és volt szakkollégistákkal, munkatársakkal és családtagjaikkal jó hangulatú, meghitt estét töltöttünk el.

Az őszi félév végén zárófeladatként tanmeseírásra kértük a szakkollégistáinkat. A beérkezett írások annyira jól sikerültek, hogy idén tervezzük azok megjelenítését kétnyelvű (magyar és lovári) mesekönyv formájában.

Januárban két hallgatótól köszöntünk el, egyikük gazdaságinformatikusként, a másik hallgatónk szociális munkásként szerzett diplomát.

Februárban három új szakkollégistával bővült a közösségünk, így 31 fővel kezdtük meg a tavaszi félévet. Ez a szemeszter igazán izgalmas akkor lett, amikor márciusban kihirdették a veszélyhelyzetet. A kollégiumot ki kellett üríteni, a félévre tervezett szakmai programot újragondolnunk. Egy hetünk volt arra, hogy reagáljunk a helyzetre, és virtuális térbe helyeztük a szakkollégiumi programokat. Ennek megfelelően március végétől online valósultak meg a spirituális modul keretében a keddesti beszélgetések, a virtuális üzemlátogatások, gazdagító programok, hátránykompenzáló szakmai foglalkozások (korrepetálás), pszichológusi tanácsadások. Webes színház- és koncertelőadásokon, virtuális múzeumlátogatáson vettek részt a szakkollégisták. Az animátoraink kreatív közösségi programokat szerveztek online felületeken, melyek között szerepelt örömolimpia, rajz activity, szabadulószoza, társasjáték, beszélgetés az otthoni sportolásról és egészséges táplálkozásról stb. A nyelvórák skype-on és zoom alkalmazáson keresztül valósultak meg. A belső és külső mentori konzultációk pedig többnyire telefonon, e-mailben vagy különböző chat felületeken. A virtuális szakkollégiumi programok szervezését, lebonyolítását a munkatársak home office munkavégzés keretében koordinálták, a teljesítéseket képernyőfotók

és a virtuális index naprakész vezetésével igazolták. Igyekeztünk heti rendszerességgel találkozni a szakkollégistákkal, bátorítani és erősíteni őket ebben a helyzetben. A hallgatók mentoraival is folyamatosan konzultáltunk, probléma jelzésekor azonnal léptünk, reagáltunk egy-egy adott helyzetre. Május közepén a munkatársakkal újra egy irodában folytattuk a munkát. Június 26-án megrendeztük a szakkollégium tanévzáró házi konferenciáját, melyen személyesen jelent meg mindenki. A konferencia témája a COVID-19 hatása a magyar társadalom különböző területein, mint például a szociális ellátás, egészségügy, turizmus, oktatás. Jó volt újra személyesen találkozni velük, és szemtől szemben tapasztalni felkészültségüket, előadókészségüket.

Nagyon felemás félévekkel vagyunk túl egy újabb tanéven. Hogyan értékeli a két félévet?

Igen, a két félév nagyon különböző volt. Az őszi félévben a kreditrendszer bevezetésével járó élethelyzetekre reagáltunk a gazdag és színes tanulmányi program megvalósítása mellett. A tavaszi félévben felfordult az életünk. Egyrészt lelassult minden körülöttünk, másrészt rengeteg időt töltöttünk infokommunikációs eszközök előtt. A szakkollégisták esetében ez hatványozottan igaz, hiszen az online szakkollégiumi programok mellett a tanulmányaikban is helyt kellett állniuk, szintén online. Volt, aki örült az effajta oktatási formának, aki szerint sokkal könnyebb volt így a tantárgyak teljesítése. Azonban volt, akinek már az is nehézséget okozott, hogy zavartalanul bekapcsolódhasson az órákra, a programokra, nemhogy azon aktívan részt is vegyen. Így ez a tanév szinte mindenki számára felemásan telt. A szakkollégium működése virtuálisan folytatódott, az addig személyes jelenlétek képernyőfotókká alakultak, a munkatársak kooperálása távmunka formájában valósult meg. Eredményeink azonban így is vannak a tanév végére.

Milyen nehézségeket okozott a járvány? Hogyan reagáltak a veszélyhelyzet kihirdetésére?

A veszélyhelyzet kihirdetésével teljes mértékben egyetértettünk. Amikor a Magyar Kormány elrendelte a felsőoktatási intézmények látogatásának tilalmát és a kollégiumok kiürítését, azonnal ennek megfelelően cselekedtünk mi is. Intézkedtünk a két épület teljes fertőtlenítéséről, továbbá elrendeltük az otthoni munkavégzést. Ehhez a szakkollégium minden eszközt biztosított a munkatársak számára. Egy hét alatt újragondoltuk a félévre tervezett

szakmai programunkat, a programok nagy részét virtuális térbe helyeztük. A szakkollégistáinkat tájékoztattuk a változásról, megnyugtattuk őket a támogató közeg folytatásáról és vállalásuk teljesítésének feltételeiről.

A járvány okozta legnagyobb nehézség egyértelműen a személyes találkozók hiánya volt. A szakkollégistákkal való kommunikáció csak infokommunikációs eszközökre korlátozódott, amelyek nem minden esetben bírták a terhelést. Többször okozott problémát a hallgatók eszközeinek elavultsága, az otthonuk infrastruktúrájának alacsony színvonala, a gyenge interneterősség és ezáltal az akadozó, szaggató kép- és hangminőség. Az ilyen kommunikációs forma jóval problémásabb, mint a személyes, hiszen a gesztusok, hanglejtések torzulnak.

Milyen eredményekről tud beszámolni?

Egy villamosmérnök szakos hallgatónk arany tanulmányi emlékérmét kapott kiváló tanulmányi eredményéért. Magyar nyelv és irodalom szakos hallgatónk a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara házi **Tudományos**

Diákköri Konferenciáján I. helyezést ért el a magyar–cigány kétnyelvűség témájában, melyet követően mentora is egyetemi kitüntetésben részesült. Ugyanezen munkájáért **Esélyért díjban** is részesítették szakkollégistánkat. Két hallgatónk sikeres nyelvvizsgát tett a tanévben, **hat hallgatónk pedig sikeresen államvizsgázott.** Közülük hárman tovább folytatják tanulmányaikat a Miskolci Egyetemen.

A tanév során 22 egyetemi oktatóval kötöttünk mentori szerződést, 80 órában kompenzáltuk a fiatalok hátrányát egy-egy szakmai tárgyból. Tehetségtanácsadó pszichológusunk több mint 70 órában biztosított konzultációs lehetőséget, közel 200 nyelvóra valósult meg, 48 órányi kompetencia- és készségfejlesztő tréningben és több mint 50 óra lelki feltöltődést nyújtó segítő beszélgetésben részesültek a szakkollégisták.

Hallgatóink a kortárs mentori program, illetve a közösségi szolgálat keretében 10 középiskola számára nyújtottak segítséget korrepetálás, felvételi jelentkezés, illetve érettségire való felkészülés terén.

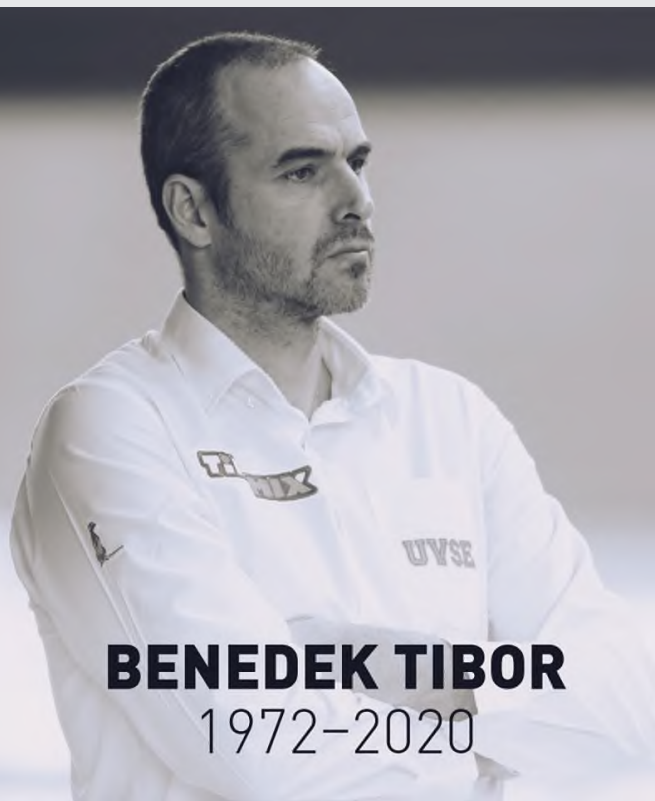
A COVID-19 pozitív hatása számunkra, hogy hat alumni szakkollégistánk vehette át végre a nyelvvizsga hiánya miatt benntagadt diplomáját.

Mik a jövőbeli tervek, hogyan látja a következő félévet?

Szívből reméljük, hogy túl vagyunk a járványhelyzet nehezen. Ezt a félévet az akadályok ellenére is sikeresen zártuk. A tervezett programjaink közel 90%-át meg tudtuk valósítani. Nyilván nem olyan hatékonysággal, mintha ezeket fizikai részvétellel szerveztük volna meg. Ha esetleg egy újabb hullám érkezne, rutinosabbak lennénk már a virtuális szakkollégiumi program működtetésében. Fel vagyunk készülve egy újabb veszélyhelyzetre. Korszerű, modern szoftverekkel telepített laptopokat szereztünk be a szakkollégisták számára, továbbá tervezzük még néhány táblagép vásárlását is. A következő tanév tanulmányi programjának tervezésekor szem előtt tartjuk a digitális távoktatás lehetőségét. A nyár az előző tanév zárásáról, a felvételi eljárás lebonyolításáról és a következő tanév előkészítéséről fog szólni. Ősszel szeretnénk folytatni többek között a kommunikációs tréningorozatunkat, az elmaradt, a szakkollégisták társadalmi felelősségvállalásának erősítését szolgáló önkéntes akciókat, az alumnitalákozával egybekötött bált és az idén szintén elmaradt családi napot is. A jövőben nagyobb figyelmet szentelünk a FeFe (Felsőoktatásra Felkészítő) programunkra, azaz a hátrányos helyzetű középiskolások továbbtanulásra ösztönzésére pályaaorientációs alkalmak, kortárs mentorálás és közösségi programok által.

Miben látja a szakkollégium erejét?

Természetesen az isteni gondviselésben. Bármilyen akadályba vagy nehézségbe is ütköztünk, mindig találtunk megoldást. Ez nélküle nem sikerült volna. Ez az isteni gondviselés adott a szakkollégistáknak és nekünk is erőt ahhoz, hogy folytassuk a munkát. Büszkék vagyunk a hallgatóinkra, a mentorainkra, a nyelvtanárainkra, a pszichológusunkra, a felkért korrepetitorainkra és a munkatársainkra, hogy helytálltak ebben a nehéz helyzetben is. A közösség összetartóereje, az őszinte és szeretetteljes kommunikáció, a személyes odafigyelés az, amely a szakkollégium erejét adja.

BENEDEK TIBOR
1972–2020

ÖBBÁGY LACUS

„Abba is hagytam volna a vízilabdát, ha értettem volna máshoz...” – Hogyan képzelem azt, hogy karrierje leg-sötétebb időszakával kezdem a nekrológot? Az ok pró-
zai: ez az első emlékem vele kapcsolatban. Az 1999-es firenzei Eb előtt robbant a bomba: Benedek Tibor szer-
vezetében tiltott szert találtak, a valószínűsíthető dop-
pingvétség miatt pedig bűnhődnie kell!!! Mint kiderült,
orvosi javaslatra kapott egy kenőcsöt, ami szteroidot
tartalmazott, s ennek a banális hibának köszönhetően
rendesen meghurcolták a már akkor is a világ egyik leg-
jobb pólósának tartott Benedek Tibort. Négy különböző
döntés született az ügyben, a végeredmény pedig az lett,
hogy 15 hónap helyett 8 hónapra tiltották el mindenne-
mű sporttevékenységtől. Olyannyira komolyan vették ezt
a tiltást az illetékesek, hogy még egy vitorlásversenyen
sem indulhatott el... Akkor ez a gyomros, amit az élet-
től kapott, a legkevésbé sem eshetett jól (talán a me-
dencében kapottaknál is jobban fájt...), de később ő is
bevallotta, pozitív irányban változtatta meg életét ez a
kellemetlen doppingbotrány. Addig csak az „én” számí-
tott, sokkal jobban érdekelték az egyéni címek és elisme-
rések, ezen a vonalon túlzott magabiztosság, már-már
önteltség jellemezte, ezt követően kezdett el csapatban
gondolkozni. A *Sportalkímia – Ismerd meg a győztesek
titkát* című kötetben erre erősít rá sorával: „Ma már
nyugodtan mondhatom, hogy ez a keserves nyolc hónap
alapozta meg a jövőmet. A rabság' kitörölt belőlem min-
den addigi magabiztosságot és önteltséget.” Pályáivét is
erre a két szakaszra bontanám: a doppingbotrány előtti
és utáni korszak. Mindkettő kivételesen sikeres volt, de
azért háromszoros olimpiai bajnok mégis csak a kétezres
években lett...

„Meg kell tanulni, hogyan elfogadd: nem vagy halhatatlan!”

– In memoriam **Benedek Tibor**

2020. június 18. délelőtt 9 óra 15 perc. A nap folyamán először mentem fel a világhálóra, hogy értesüljek a legfrissebb hírekről. Bár ne tettem volna. Az első hír, ami szembe jött velem, máris letaglózott: Benedek Tibor, minden idők egyik legjobb vízilabdázója elhunyt. Áprilisi tréfának erős lett volna még a szeszélyes júniusban is; döbbenet meredtem magam elé, és néhány percig képtelen voltam megszólalni. Azóta se könnyű... Benedek Tibor nem ismertem személyesen, nem volt családtag, se jó barátom, ám sportpálya-futása önmagáért beszél, a vele készült interjúk meg rengeteget elárulnak arról, milyen ember is lehetett ő valójában. Előre nem tervezett írás ez, de kötelességemnek érzem, hogy a magam módján és egyszerű eszközeivel meg-
emlékezzem Benedek Tiborról. A Harcosról, a Kapitányról, a Legendáról.

Persze az út is fontos, ami elvezetett a későbbi halhatatlansághoz...

Benedek Tibor apja és nagyapja is színész volt, de neki meg sem fordult a fejében, hogy az ősök nyomdokaiba lépjen – bár a Szabadság, szerelem című filmben a vízilabdázókat alakító színészek edzője lehetett, őt a színészi pálya igazán sohasem motiválta. A vízilabda annál inkább: gyermekként gerincproblémái miatt kezdett úszni, de ezt unalmasnak találta, ezért hamar labdát vett a kezébe, s nyolcévesen már a KSI igazolt játékosa volt. 1989-ben ifjúsági Európa-bajnok lett, majd egy évvel később, **mindössze 18 évesen bemutatkozhatott a felnőtt válogatottban**. Mi az, hogy bemutatkozhatott: újabb egy évre rá már világbajnoki bronzérmesnek is mondhatta magát! **20 évesen a barcelonai olimpiára is elutazhatott a válogatottal** (már újpesti pólósként), ahol a nemzeti csapat ugyan a csalódást jelentő hatodik helyen végzett, de az ifjú titán **21 góljával hazahozta a gólkirályi címet**. Ezek után mondja valaki, hogy „nem csak a húszéveseké a világ”... Vajon egyikünknek sem szállt volna ilyen fiatalon a fejébe a dicsőség egy ekkora egyéni elismerés után?

Klubcsapata, az Újpesti TE hazai környezetben ez idő tájt tulajdonképpen egyeduralgó volt (1991–1995 között négy bajnoki címet nyert), de a nemzetközi vizeken elért eredmények miatt sem kell szégyenkeznie: **1993-ban LEN-kupa-győztes, egy évvel később BEK-győztes lett** (miközben még két finálét el is veszített). Közben a válogatottal két ezüstérmet gyűjtött: az 1993-as és az 1995-ös Európa-bajnokságon is második helyen végzett a csapattal. Az Újpestből Olaszországba vezetett Benedek Tibor útja, a Racing Roma légiósa volt 1996–2001 között, a válogatottban pedig az 1997-es sevillai Európa-bajnoki győzelem jelentette az áttörést (bár sokan szeretnék szerintem olimpiai negyedikek lenni bármilyen sportágban, ami nekik megadott 1996-ban Atlantában...). Innen már határ a csillagos ég – ja persze, ahogy azt Móricka elképzelte... Egy évvel később még ott lehetett a vb-ezüstérmes csapatban, de ezután lecsapott a FINA, s jogos volt a félelem, hogy Benedek Tibor karrierje zátonyra fut, s a továbbiakban csak Túró Rudi-reklámokban látjuk viszont. Vagy íróként, mert

de nem volt miért szidni: a fináléban elkentük az oroszokat (mint anno Hősünk a Nutellát...), 13-6 ide, Benedek Tibor pedig egy féldíj alatt négy gólt vágott. Csattanós válasz és elégtétel azoknak, akik tönkre akarták tenni...

fénylik, de az ezüstöt is megbecsültük! Már csak azért is, mert mindnyájan tudtuk: az igazán nagy dobás a 2008-as pekingi olimpia lehet! És valóban: az Amerikai Egyesült Államok férfi pólosai sem tudták igazán komoly kihívás elé állítani a mieinket, 14-10-re Magyarország nyert, **zsinórban harmadszor lett olimpiai bajnok a férfívízilabda-válogatott!**

Klasszisok sorából állt a válogatott ebben az évtizedben, Kósz Zoltántól kezdve Vári Attilán, Fodor Rajmundon és Madaras Norberten keresztül a Varga fivérekig sorolhatnánk nap-hosszat dicsőségstablónk büszkeségeit, de álljon itt most csupán hat név. Hat név, a háromszoros olimpiai bajnokok neve: Szécsi Zoltán, dr. Molnár Tamás, Biros Péter, Kásás Tamás, Kiss Gergely és Benedek Tibor. Álmomból felébredve is ezt a hat nevet vágnám egyből a mai napig, szerintem sok korosztálybeli sportserető sorstársammal együtt, s nem a Pitagorasztételt. És ők hatan történelmet írtak együtt! Lehet, a '90-es évekbeli Benedek még ráment volna a gólkirályi koronákra, ám ezeken az

ebben a sötét időszakban regényírásba fogott. Sajnos nem jelent meg a könyv, pedig engem már az igen találó címével megvett: Az elefánton nem fog az átok. Egy hosszú beszélgetésben nyilatkozott így alkotói munkájáról: „Minden este, amikor írtam, megettem egy doboz Nutellát, erre pontosan emlékszem.” Benedek Tibor előtt két út állt. Feladhatta volna, és lemondhatott volna az álmairól, de ő a másik utat választotta. Elszántsággal, elhivatottsággal, hittel és kőkemény munkával tiltakozott az eltiltása ellen, Kemény Dénes szövetségi kapitány is bízott benne, így mehetett a 2000-es olimpiára, Sydneybe (bizonyítva a tételt, miszerint az elefánton valóban nem fog az átok). Nem játszott különösebben jól a tornán,

2001-ben a Pro Reccóhoz igazolt, ami korának egyik legnagyobb klubja volt, s ahol aztán 2012-ben be is fejezte a pályafutását. Igaz, közben 2004-ben, a második olimpiai aranyérme után (amit a szerbek ellen heroikus küzdelemben, az utolsó negyedét 5-7-ről kezdve, de 8-7-re megnyerve sikerült bebiztosítani) hazigazolt, hogy korábbi újpesti edzője, Kovács István keze alatt dolgozhasson. A Honvédnál töltött három éve alatt az addigi négy magyar bajnoki címéhez hozzátett még kettőt, de a válogatottságot időlegesen lemondta, mert szívritmuszavart diagnosztizáltak nála az orvosok. 2007-ben visszatért, hogy a csodálatos 2003-as arany után újabb világbajnoki éremmel gazdagítsa kollekcióját: nem mind arany, ami

olimpiákon már rendre alárendelte magát a csapatérdeknek, s gyakran szellemi vezérként, a csapat eszéként vagy motivátoraként volt jelen a medencében. Nem véletlenül mondhatta Hajdú B. István a drámai körülmények között megnyert 2004-es finálé közvetítése során: „Nemcsak a fizikailag, hanem a lelkileg legerősebb embereink vannak most benn.” (Hajdú B. egyik-másik örökbecsűjét sem feledjük el egyhamar: „Sose hittem volna, hogy 13 fürdögatyás férfitől még elsirom magam!”) Jellemző Benedek Tibornak a Kemény Déneshez intézett válasza is, aki megkérdezte tőle, vajon a szerbek veszítették-e el vagy ők nyerték-e meg azt a döntőt: „Mi nyertük meg, mert mi szeretjük egymást!”

tuk, Tibor egészen extrém stresszben élte meg kapitánysága négy évét, hogy bizonyítson, ugyanúgy csúcsra tud érni, mint anno, amikor még a vízben tette a dolgát – csakhogy az első két, fényes esztendő után a második kettő keserű csalódásai alighanem nyomot hagytak a szervezetében. Egyetlen gól Kazanyban, bukott büntetőpárbaj Rióban... Ennyin múlt volna? Vagy a méreg már 1999-ben elkezdte volna aknamunkáját? Amikor még hitte, hogy az elefánton nem fog az átok?” Ezek után, azt hiszem, mindnyájunk szájából mást jelent majd az élet-halál harcot vív kifejezés – mert az igazi élet-halál harcot ő vívta.

Benedek Tibor, aki már 17 évesen nemet tudott mondani a pénzre – a Vasas és a Spartacus kétszer annyi pénzt ajánlott neki, ő mégis az Újpestet választotta (fradistaként nem mondhatok mást: lelke rajta...).

Benedek Tibor, aki korábbi újpesti csapattársa, dr. Szabó Zoltán szerint „utánam típusú” vezér volt. Nem előre küldte maga helyett a katonákat, hanem ő maga ment a frontvonalba, s adta ki az ukázt, hogy „gyertek velem”.

Benedek Tibor, aki aktív pályafutása során két diplomát is szerzett: a Testnevelési Főiskola elvégzése mellett a történelem szakot is sikeresen abszolválta a Pázmányon 2005-ben. Már kétszeres olimpiai bajnok volt ekkor, mégis fejlődni akart!

Benedek Tibor, aki a 2002-ben Belgrádban rendezett Világkupa előtt egy héten át betegség miatt nem tudott edzeni. Ezért az egyik tréning után 45 percig még ott maradt egyedül az ürességtől kongó uszodában, és a szakadó esőben gyakorolta a kapura lövést. Már kétszeres olimpiai bajnok, vb- és Eb-aranyérmes, többszörös Bl-győztes volt, amikor 34 évesen (!!!) egyéni úszóedzéseket vett, hogy fejlesztesse magát! Ez a fajta elhivatottság az élet más területén is jellemezte: Reccóban élve egyszer csak azért felkelt hajnali ötkor, hogy edzés előtt megtanulhassa egy mestertől a focaccia receptjét.

A harmadik olimpiai arany után visszavonult a nemzeti csapattól, de Kemény Dénes segítőjeként a válogatott mellett maradt. Klubsikerek azonban pályafutása alkonyán is érték: a 2010-es éve például egészen pofásra sikerült a Bajnokok Ligája, az olasz bajnoki cím és az olasz kupa megszerzésével... Közel 40 évesen, 2012 májusában vonult vissza az aktív játéktól, **2013 januárjától pedig a felnőttválogatott szövetségi kapitánya lett.** Nem volt kicsi az az örökség, amit át kellett vennie Kemény Dénestől, aki 15 év alatt jobbára sikert sikerre halmozott a válogatott élén... Megropppanha-

tott volna? Legyünk őszinték: meg. Mit tett helyette? **Nyolc hónappal később világbajnoki címre vezette a megfaticalított és egyébként az esélyeselek között nem is annyira számon tartott válogatottat!** Játszottak zsenik és világklasszisok abban a csapatban is (Nagy Viktor, Varga Dénes, Varga Dániel, Vámos Márton, Hárαι Balázs, Hosnyánszky Norbert stb.), de talán legnagyobb érdemei a kapitányként is szenzációsan debütáló Benedek Tibornak volt abban a sikerben. Aki, lehet, ezzel a világbajnoki arannyal túl magasra tette a mércét... A 2014-es hazai rendezésű Eb-n ezüstérmes lett a válogatott, két év múlva Eb-bronz került a vitrinbe, majd jött a riói olimpia és a csaldást jelentő ötödik hely. Benedek Tibor kapitánysága 2016 októberében véget ért, de nem maradt sokáig munka nélkül: megbecsültségét jelzi, hogy rögvést a hazai vízilabda-szövetség elnökségének tagjává választották. **2017 januárjában az UVSE szakmai igazgatója, majd később a vezetőedzője lett, mígnem idén május elején nyilvánosan visszavonult a vízilabdától.** (Zsinórban hét !/! olimpián volt egyébként ott: ötször játékosként, Londonban másodedzőként, Rióban szövetségi kapitányként. Ízlelgessük még ezt a félelmetes statisztikát...)

Utolsó éveit súlyos betegségben töltötte, de erről a nyilvánosság semmit nem tudott. Ő maga sosem beszélt róla, a család sem panaszkodott, esetleg az utóbbi időkben róla készült fotók árulkodhattak arról, hogy valami nincs rendben az egykori világklasszissnál (az pedig, hogy még a szenzációra mindig éhes bulvársajtó sem kezdett találgatni és nyomozni egészségi állapotát illetően, tökéletesen leírja azt a tiszteletet, amit kiváltott az emberekből). Bár a teljes igazságra talán sohasem derül fény (hiszen tudjuk, az igazság odaát van...), az őt és családját is jól ismerő Csurka Gergely, a Nemzeti Sport online felületén is megjelenő megemlékezésének egy részletét szeretném szó szerint idézni: „Mondják, ezt a gyilkost legtöbbször a stressz aktiválja. És sajnos lát-

Benedek Tibor, akitől ezekkel a szavakkal köszönt el az úszófenomén Hosszú Katinka korábbi férje és sikeredzője, Shane Tusup: „Megtiszteltetés volt veled osztozni a medencén.” Mégsem övé volt a legszívósabb búcsú. Egykori szerb riválisa, a szintén a világ legjobbjai közé tartozó Alekszandar Sapics levelét nem lehet könnyek nélkül elolvasni, ezért most újra szó szerint fogok idézni: „...Tibor volt az egyetlen vízilabdázó, akire igazán felnéztem, akit imádtam és tiszteltem, aki az egyik legnagyobb motiváló erőm volt, hogy fanatikusan dolgozzak és szinte spártai életet éljek a pólópályafutásom során. Hat évvel volt idősebb nálam, szóval, amikor tizennégy voltam, ő már világhíres. Azóta követtem a pályáját, figyeltem, ahol és ahogyan csak lehetett. Amikor a Becsejben játszottam, Vincze Balázstól, a magyar válogatott akkori csapatkapitányától minden héten kértem videókazettákat a meccseiről azzal a fald indokkal, hogy mennyire kedvelem a magyar pó-

keményen játszott, de sosem sportszerűtlenül, és mindig higgadt maradt, tiszteletteljes, kulturált, és ahogy egyre jobban megismertem, még többre tartottam játékosként és emberként is.”

Benedek Tibor volt a mi generációnk hőse. Nem Puskás Ferenc, nem Czibor Zoltán, nem Albert Flórián, de hogy a vízilabdánál maradjak, nem is Faragó Tamás vagy Csapó Gábor, mert őket nem láthattuk, nem láhattam játszani. Nem is Messi vagy Cristiano Ronaldo, akiknek a játékát csodáljuk ugyan, de mivel nem honfitársaink, nem érezhetjük magunkénak, saját hőseinknek őket. Ők nem A tanú című filmből ismert „magyar narancs” termékei – igaz, Benedek Tibor társaival együtt se sárgább, se savanyúbb nem volt a normál narancsnál, de a miénk volt. A mi hősrünk, a mi legendánk, a mi bajnokunk. Aki már a mennyország kapuját veheti célba a szintén háromszoros olimpiai bajnok világklasszis elődjével, a nála egy nappal korábban elköltözött Kárpáti Györggyel. Aki, ebben biztosak lehetünk, a mennyei sporteseményeken is mindent megtesz a győzelemért, s aki együtt szurkol fentről Magyarországnak és Magyarországért Fehér Miklóssal, Kulcsár Anitával, Kolonics Györggyel, Rakaczki Bencével, Lázár Bencével, Sitku Ernővel és még ki tudja, hány olyan klasszisunkkal, akiknek földi pályafutása idejekorán véget ért, akiknek élete regény írható volna még.

lót. Az igazság, hogy egyáltalán nem érdekelt a magyar póló, csakis Benedek Tibor. Ebben az időszakban több mint négyszáz meccsét néztem meg a legkülönfélébb versenyekről. Lenyűgözött a kitaratása, a munkája, az energiája, a fegyelmelzottsége, az ereje és amilyen könnyedséggel űzte a sportágunkat. Később, amikor egyre többször játszottunk egymás ellen, mindig vele akartam szembe kerülni, hogy megmutassam, én is képes vagyok ugyanarra... Sokszor voltam faragatlan, néha át is léptem a határokon, kizárólag azért, hogy bizonyítsam magamnak, képes vagyok olyan jó lenni, mint amilyen ő. Rendkívüli személyiség volt, sosem reagált az én faragatlanságomra, sokkal inkább lenyugtatótt, úgyhogy el is szégyelltem magam, amiért túlmentem a határon... Ő is

Egyszer egy interjúban ezt mondta: „**Meg kell tanulni, hogy elfogadd, nem vagy halhatatlan!**” Benedek Tibor megtanulta, elfogadta, mégis halhatatlan marad, mert már ő is megírta: **az elefánton nem fog az átok.**

**KÖSZÖNÜNK MINDENT,
BENEDEK TIBOR!**

NÉMETH CSABA

Velünk élő múlt

A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉSHEZ VEZETŐ UTAK

„Ez hallatlan béke, rablóbéke volt, amely az emberek tízmillióit, köztük a legcivilizáltabb embereket is rabszolgasorba taszította. Ez nem béke, ezek olyan feltételek, amelyeket fegyveres útonállók diktálnak a védtelen áldozatnak.”

Világszerte számos ilyen és ehhez hasonló nyilatkozatot tettek korabeli politikusok, írók és gondolkodók az első világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződésekről. Mégis, talán meglepő, hogy a fenti sorokat nem más, mint Vladimir Iljics Lenin jegyezte, jól érzékeltetve, hogy az ideológiai paletta két véglete között, a kommunista ideológusoktól kezdve a konzervatív értelmiséggel bezárólag ugyanúgy ítélték meg a történeteket. Francesco Nitti olasz miniszterelnök, Lloyd George és Artur Neville Chamberlain angol miniszterelnökök, Lord Viscount Rothermere (Daily Mail) – és még sokan mások – egyaránt a tartós európai béke gátjaként tekintettek a győztesek által kieroszakolt megállapodásokra. Hogy mennyire igazuk volt, arra alig két évtizeddel később a történelem adott csattanós, egyben tragikus választ.

A nagypolitika csapdájában

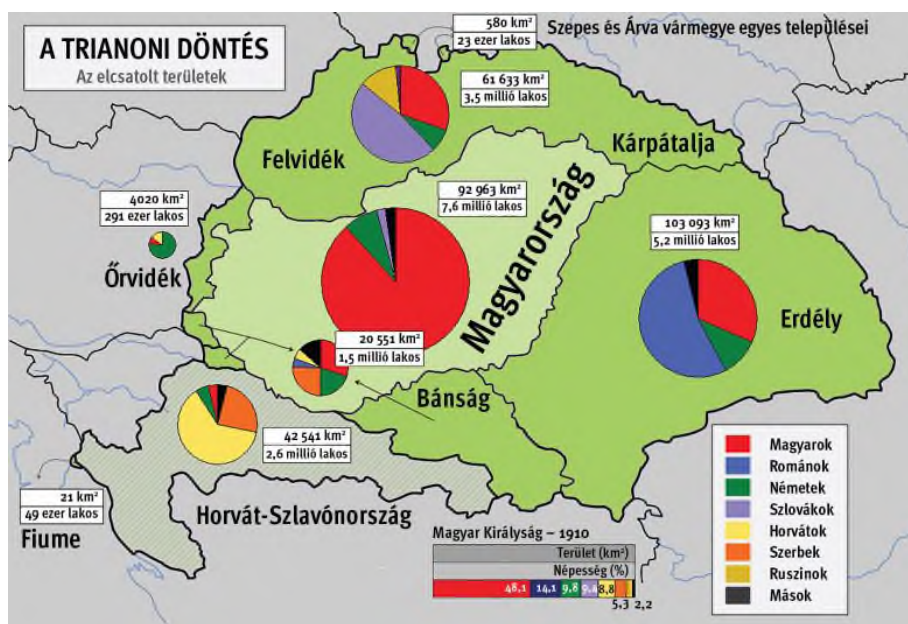
A háborút lezáró békeszerződések ilyen mértékű drasztikusságának természetesen számos oka, előzménye volt. A nemzetközi politikát tekintve azonban ezek közül a legmeghatározóbb a francia, brit (és részben az amerikai) külpolitikának azon kiemelt célja volt, miszerint egy esetlegesen kialakuló európai német hegemonia kialakulását bármi áron meg kell akadályozni. A félelmük valójában nem volt alaptalan: a német Mitteleuropa-terv (amely egy, a Rajnától a Dnyeperig terjedő politikai-gazdasági érdekszféra kialakítását tartalmazta) 1915 óta ismert volt. Ennek a törekvésnek a meggátolásához a nyugati országoknak megbízható kelet-európai szövetségese(ek)re volt szükségük. Ezt a szerepet kezdetben a cári Oroszország töltötte be, azonban az 1917-es kommunista puccs („nagy októberi szocialista forradalom”), majd az 1918-as breszt-litovszki békeszerződés aláírása után ez a szövetség felbomlott. A váratlan keleti fordulat gyökerestül megváltoztatott mindent. A kelet-közép-európai, önálló államisággal többnyire nem rendelkező kisebb nemzetek, a csehek,

a szlovákok, szlovénok, szerbek, horvátok, valamint a románok geopolitikai szerepe ettől kezdve jelentősen felértékelődött. A nemzeti önrendelkezés elvének mindenek feletti támogatását tehát elsősorban egyfajta nagyhatalmi logika, reálpolitikai szempontok vezérelték, és ez a tetszetős ideológia nem utolsósorban a háború morális igazolásához is kapóra jött.

A fenti folyamatból következik az is, hogy a Monarchia feldarabolása kezdetben még nem volt célja az antant hatalmaknak. A „dunai birodalomban” még 1914 körül is sokan a kö-

megegyezéses szláv és a „nagy-román” nemzetállamok létrehozását szorgalmazó irányvonal. A győztes nagyhatalmak vezetői között az egyetlen kivétel Thomas W. Wilson amerikai elnök volt, aki továbbra is a Monarchia modernizálásában látta az ideális megoldást. (Az elnök 14 pontba szedett programja végül csak kis részben került be a későbbi békeszerződésbe, így azt az amerikai szenátus nem is ratifikálta.)

Az antant hatalmak azonban ekkor már a – nyugaton rendkívül sikeresen lobbizó – nemzetiségi politikusok részvételével a Monarchia

zép-európai stabilitás zálogát látták, annak ellenére, hogy tisztában voltak minden gyengeségével és elavultságával. A háború első éveiben mind a britek, mind a franciák megelégedtek volna annak „korszerűsítésével”, föderatív átalakításával. Ez a felfogás azonban 1916 és 1918 között fokozatosan megváltozott. A háború elhúzódása és a nemzetközi viszonyok kedvezőtlen alakulása miatt egyre inkább

feldarabolásának részleteit, az új nemzetállamok létrehozását tervezték. A későbbi „kis-antant” szinte mindegyik képviselője előállt különböző, jelentősen túlzó és kompromisszumképtelen határjavaslattal, követeléssel. Ezek közös nevezője Magyarország radikális, éppen a nemzeti megosztást figyelembe nem vevő megcsönkítése volt. Charles Seymour, az amerikai békeelőkészítő bizottság közép-

európai referense így vélekedett: „A bizottság kénytelen volt megállapítani, hogy a feltételezett határok nem felelnek meg a szuverén államok nemzetközi határainak. Lehetetlenek bizonyult felfedezni olyan vonalakat, amelyek igazságosak s egyszersmind praktikusak. Az ebből fakadó igazságtalanságot példázza az a tény, hogy a csehszlovák állam területének és lakosságának egyharmada idegen volna. Egy másik, hogy a magyarok egynegyedét idegen uralom alá helyezné.”

A nemzetiségi kérdés

A világpolitikai szempontok mellett természetesen legalább ilyen fontos kérdés, hogy milyen úton jutottunk el a századfordulón tapasztalható kritikus, feloldhatatlan etnikai ellentétkeig.

A magyarországi nemzetiségi viszonyok megértéséhez egészen a 16. századig kell visszatekintenünk. A Magyar Királyság területén a török megszállás 150 éve alatt ugyanis addig soha nem látott demográfiai katasztrófa ment végbe, melyet jelentős betelepítési hullámok követtek. Az ily módon megváltozott, kevert nemzetiségi viszonyok azonban a 19. századot megelőzően nem jelentettek különösebb problémát. A modern nemzeti eszme, a nacionalizmus megjelenésétől kezdve azonban erősödtek azok a törekvések, melyek a jogegyenlőséget, idővel pedig a teljes autonómia elérését célozták. A nemzetiségek képviselői kezdetben a magyar politikai elittel igyekeztek egyetértésre jutni, azonban legkésőbb a reformkor majd az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idejére világossá vált számukra, hogy a magyarokkal való megegyezésnek nincs realitása. Bizonyos kérdésekben ugyanis (mint Erdély hovatartozása) nem látszódtott esély a közös nevezőre. Természetesen akadtak kivételek, hiszen például Kossuth Lajos hajlott a párbeszédre és a kompromisszumkeresésre (ld. a dunai konföderációról szóló elképzeléseket), Kossuth azonban 1849 után megszűnt valós politikai tényezőnek lenni.

Az 1867-es osztrák-magyar kiegyezésben ismét csak a magyar politikai elit önvédelme érvényesült, így a nemzetiségi politikusok végérvényesen Bécs felé fordultak, ahol a trónörökös, Ferenc Ferdinánd személyében leltek erős szövetségesre. Céljuk azonban még ekkor sem a teljes függetlenség elérése, hanem a Monarchia föderatív átalakítása volt. Azt természetesen nem tudhatjuk, hogy Ferdinánd a trónra lépése után mihez kezdett volna a kérdéssel, ám váratlan halála végérvényesen megváltoztatott mindent. A nemzetiségek képviselői ezt követően a Monarchia háborús ellenségeivel keresték és találták meg a kapcsolatot. Míg az emigráns nemzetiségi politikusok, különösen

a cseh Thomas Masaryk és Eduard Beneš, befolyásos sajtó-, sőt kormányzati körökbe voltak bejáratosak, addig a nyugattól elszigetelt magyar politikuskokra, elsősorban Tisza István miniszterelnökre mint háborús felelősökre tekintettek.

A magyar politika tehetetlensége

Magyarország területi épségének megőrzése 1918-ban már lehetetlen volt. A magyar politikai elit(ek) vaksága, kompromisszumképtelen és görcsös ragaszkodása a valóságban már régen nem létező Szent István-i államhoz vitathatatlan, az ebből következő felelőssége pedig az események alakulásában kétségtelen. Az ország vezetői a világháború során, majd azt követően mindvégig csak sodródtak az eseményekkel, valós diplomáciai súlyuk nem volt. Az új császár, IV. Károly (1916–1918) hiába tett több kísérletet a békekötésre, azok kudarcot vallottak. A háborút elvesztettük, az ország sorsa idegen kezekbe került.

Súlyosította a helyzetet, hogy a hadsereg feloszlata még a békeszerződés megkötése előtt lehetővé tette az ország nagy részének katonai megszállását. Az 1918-as összeomlást követően a politikai vezetés első-, másod- majd harmadvonala sorban megbukott, míg nem a kommunisták ragadták magukhoz a hatalmat. Az általuk életre hívott Vörös Hadsereg ugyan ért el bizonyos fokú sikereket, ám egyúttal a nemzetközi bolsevizmus megfélemezése ürügyén újabb alkalmat biztosított az egyébként csekély erejű román hadseregnek, hogy az ország még nagyobb részét megszállja, kirabolja. Ilyen körülmények között, jelentős nemzetközi, diplomáciai ellenszélben kellett volna helytállnia

Párizsban a magyar békeküldöttségnek, amelyet gyakorlatilag már kész tényekkel vártak. Hiába vetették fel a magyarok, hogy a vegyes lakosságú területek hovatartozását népszavazás útján döntsék el, a javaslatot mérlegelés nélkül elvetették – a „nemzeti önrendelkezés” jegyében megtartott béketárgyaláson. (Ebben a vonatkozásban az egyetlen kivétel a nyugatmagyarországi felkelés által kikényszerített Sopron környéki referendum volt.)

A trianoni békeszerződés eredményeképpen tehát nem nemzetállamok születtek, ahogyan azt eredetileg a szlovák, cseh, szerb, román és egyéb nemzetiségi politikusok követelték. Az elcsatolt területeken magyarok milliói kerültek idegen uralom alá, jelentős részük közvetlenül az újonnan megszabott határok mentén. A békeszerződéshez csatolt kisebbségi záradék betartását soha nem ellenőrizték; a románok által 1918-ban meghozott gyulafehérvári határozatot, mely teljes jogegyenlőséget ígért „az összes együtt élő népnek,” nem tartották be; a 25 évvel későbbi, etnikai alapon kollektív bűnösséget megállapító Beneš-dekrétumok pedig mind a mai napig érvényben vannak. Bár a győztes nyugati országok néhány év elteltével belátták, hogy a határok bizonyos mértékű korrekciója szükséges és igazságos, a második világháború során, majd utána (ismét Párizsban) mindez jelentőségét veszítette. Trianon megítélése ma is rendkívül vegyes a világban: míg nyugaton felesleges, sőt konfrontatív múltba révedésként, szomszédjainknál történelmi igazságtétalként tekintenek rá, addig nekünk, magyaroknak a velünk élő múltat jelenti.

A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS TERÜLETI ÉS DEMOGRÁFIAI KÖVETKEZMÉNYEI 1920, (1924)

GORECZKY TAMÁS

Hetven éve vonták meg a szerzetesrendek működési engedélyét

1950 JÚNIUSÁBAN, 70 ÉVE KEZDŐDÖTT AZ A FOLYAMAT, AMELY A SZERZETESRENDEK MŰKÖDÉSI ENGEDÉLYÉNEK MEGVONÁSÁHOZ VEZETETT MAGYARORSZÁGON. ENNEK A SZOMORÚ TÖRTÉNÉSNEK ÁLLÍTUNK EMLÉKET AZ ALÁBBI ÖSSZEFOGLALÓVAL.

„A klerikális reakció tömegagitációjának legfontosabb szervezetei a különféle férfi és női szerzetesrendek. Magyarországon 23 férfi szerzetesrend van 2582 taggal és 40 apácarend 8956 taggal, összesen tehát 63 rend 11.538 taggal. Ezek a szerzetesrendek a régi rendszerben hatalmas földbirtokokkal rendelkeztek, a feudális nagybirtokos osztályhoz tartoztak. Földbirtokaikat a népi demokrácia a dolgozó parasztság között osztotta fel, de rendházaikat, zárdáikat, kolostoraikat meghagyta... Felmerül a kérdés: fenntartható-e ez a helyzet a népi demokráciában?”

Ezt a kérdést Révai József, a hazai kommunista párt egyik legfőbb vezetője tette fel a párt Központi Vezetőségének 1950. június 1-jén tartott ülésén, kommentálva „A Központi Vezetőség határozata a klerikális reakció elleni harcról” című, frissen elfogadott párt-dokumentumot. 70 éve történt ez – és a kommunista főideológus által feltett „kérdésre” rövidesen megszületett a jól ismert, ma már történelminek tűnő, de máig ható következményekkel járó „válasz”.

Amikor a kommunista főideológus „kérdése” elhangzott, a katolikus iskolák elvétele már 1948 júniusában megtörtént, és Mindszenty József bíboros már majdnem másfél éve börtönben raboskodott. De az Actio Catholica által 1948-ban kiadott magyar katolikus egyházi névtár szerint még ezekben az években is 23 férfi és 44 női szerzetesrend működött Magyarországon. A férfi rendekben összesen 2429 rendtag élt 157 rendházban. Közülük 1521 volt a felszentelt pap és 908 a tanuló rendtag. Összesen 106 plébániát vezettek, és az államosításig 74 iskolában tanítottak. A női rendekben ekkor összesen 9036 nővér élt 580 rendházban. Az államosításig 328 iskolában tanítottak, 127 óvodát vezettek, 80 kórházban és 127 szociális intézményben tevékenykedtek. Bár Révai József létszámadatai a szerzetesrendekre vonatkozóan nem voltak pontosak, az elszántsága annál nagyobb volt. Saját kérdésére ő maga adta meg a választ a Központi Vezetőség már említett ülésén elhangzott beszédében: a társadalomban tevékenykedő majd 11.000 szerzetes a népi demokrácia ellensége, és ezért sürgősen „meg kell oldani ezt a problémát”. A Központi Vezetőség tehát úgy döntött: Magyarországon fel kell számolni a szerzetesrendeket.

A kommunista vezetők jól látták a szerzetesrendek szervezeti felépítéséből adódó, számukra kedvező lehetőséget: míg az egyházmegyes papságot csak alkalmanként és egyenként ritkíthatják, addig a szerzetesrendek mint önálló közösségek teljes egészükben likvidálhatók, egy egyszerű jogszabállyal megszüntethetők, s ezáltal egyetlen tollvonással tízezernél több egyházi „aktivista” tevékenységét tehetik lehetetlenné a hívek körében. Ugyanakkor ily módon az egyházmegyes papság egésze éppúgy megfélemlíthető, mint a vallásos emberek milliói. Nem utolsósorban pedig ezáltal nyomást gyakorolhatnak a katolikus püspöki karra, hogy a protestáns felekezetek után a katolikus egyházra is rá tudjanak erőszakolni egy „megállapodást”, amelyre aztán ország-világ előtt hivatkozhatnak, illetve amelyre az egyház papjaival szembeni eljárásaik során visszautalhatnak, püspökeikre hivatkozva.

Az akció részleteit a kommunista párt illetékes szervei gondosan megtervezték és előkészítették. Ennek eredményeként 1950 júniusában mintegy 3500 férfi és női szerzetes „kényszerlakóhelyre” telepítését rendelték el. 1950. június 9-éről 10-ére, majd június 18-áról 19-ére virradó éjjel a hazai rendházak sokaságában rendőrök jelentek meg, s a magukkal hozott névsor alapján a rendház összes tagját, akiket éjszakai álmukból vertek fel, arra kényszerítették, hogy azonnal magukhoz vegyék legszükségesebb holmijukat, majd ponyvás teherautókra zsúfolták fel őket, az öregeket és a betegeket is. Ezután előre kijelölt, távolabbi kisebb-nagyobb kolostorokba szállították őket, fegyveres őrség kíséretében. Az üresen maradt kolostorokat az állami szervek kiürítették. A különféle rendekből való szerzetesek tömegét telepítették össze többek között Jászberényben, Hatvanban, Mezőkövesden, Máriabesnyőn, Pásztón, Fóton, Egerben, Zircen, aztán Homok, Kunszentmárton, Ludány és Előszállás kis kolostoraiban, de számos más helyen is. A váci püspöki palota is tömve lett odaszállított szerzetesekkel, szerzetes nővérekkel.

Mindegyik kitelepített szerzetessel hivatalos határozatot írtak alá, amelyben tudomásul veszi: a hatóság elrendelte „kiltását”, ezért tartozik jelenlegi lakhelyét elhagyni és a kijelölt „kényszerszertartózkodási helyre” távozni. A kényszerszertartózkodási helyül kijelölt várost, községet a kiutasított személy nem hagyhatta el, a tilalom megszegése internálást vont maga után. A kommunista államhatalom a rendelkezéseket

így indokolta: „Nevezett eddigi lakóhelyéről való kiutasítása és új lakóhelyének elfoglalása közérdekből vált szükségessé.”

Az összezsúfolt kolostorokban nehéz körülmények között éltek a befogadó és a beszállított szerzetesek, de bőségesen megtapasztalhatták az addig egymástól eléggé távol lévő rendek közti testvériséget, valamint a helyi hívek gondoskodó szeretetét.

Ilyen körülmények között kezdődtek meg a tárgyalások a Katolikus Egyház és a kommunista államhatalom képviselői között. Ezek a tárgyalásoknak valójában alig nevezhető találkozók 1950. június 28. és augusztus 30. között zajlottak heti rendszerességgel a kultuszminisztérium épületében, Budapesten. A tárgyalásokat maga Rákosi Mátyás vezette – vagy inkább diktálta az egyházra rákényszerítendő „megállapodás” feltételeit a megfélemlített és kényszerhelyzetben lévő egyházi küldöttségnek. De hogy még biztosabbak legyenek a dolgukban, a tárgyalássorozat kellős közepén, július 11-én és augusztus 14-én újabb szerzetes házak lakóit vitték „kényszerlakhelyre”. Augusztus 1-jén pedig nagy sajtókampány kíséretében bejelentették a békepapi szervezet megalapítását.

Ilyen előzmények után írták alá 1950. augusztus 30-án az állam és az egyház közti megállapodást, melynek nyomán szeptember 7-én megjelent a szerzetesrendek működési jogát felfüggesztő törvényerejű rendelet (1950:34). Megegyeztek – mindössze ez tudatosult az ország közvéleményében, a hazai katolikusok millióinak körében, az érdeklődő külföldiek fejében, mit sem tudva az 1950 nyarán lezajlott tárgyalásokról. A törvényerejű rendelet 1. §-a kimondta: „A Magyar Népköztársaság területén a szerzetesrendek működési engedélye ennek a törvényerejű rendeletnek hatálybalépésével megszűnik. Nem vonatkozik e rendelkezés a katolikus egyházi iskolákban a tanítás ellátásához szükséges megfelelő számú férfi és női tanítórarend működési engedélyére.” Ennek értelmében a bencések, a piaristák, a kapisztránus ferences és a Szegény Iskolanővérek rendje kivételével az összes magyarországi szerzetesrendet megszüntették. A fölslátott rendek tagjait 3 hónapon belül a rendház elhagyására kötelezték, többeket ennek lejártá előtt internáltak. A megszüntetett rendek ingó és ingatlan vagyona az államé lett.

Az 1950-es fölslátáskor több kimutatás is készült. A források összevetéséből úgy tűnik, hogy 23 férfi szerzetesrend került fölslátásra 182 rendházban 2582 szerzetessel. Ugyanakkor mintegy 40 női rend megszüntetésére került sor, kb. 450 rendházzal. A létszámra csak becsléssel következtethetünk: 1948-ban 6 rend adatainak híján 9500 apáca élt Magyarországon, így a fölslátás kb. 10.000 apácát érintett. A kultuszminisztérium és a katolikus egyház képviselői között az egyháznak átadandó iskolákról 1950. szeptember 7-én írt alá egy további megállapodást Jóború Magda államtitkár és Sík Sándor piarista tartományfőnök. Az átadásra kerülő iskolák és kollégiumok a következők voltak: a bencéseknek a pannonhalmi gimnázium és a győri Czuczor Gergely Gimnázium; a piaristáknak a kecskeméti Kátolna József Gimnázium és a budapesti Piarista Gimnáziumnak az Ady Endre Gimnázium által használt iskolai helyiségei; a ferenceseknek az esztergomi volt ferences rendi és a szentendrei gimnázium; a szegedi iskolanővéreknek a budapesti Rozgonyi Piroska Gimnázium és a debreceni Svetits Intézet gimnáziumi része. A rendek tehát csak részben kapták vissza saját intézményeiket. Ezzel egyidejűleg Pannonhalmán, Győrött, Kecskeméten, Esztergomban, Budapesten és Debrecenben 6 kollégium került átadásra. A rendházak Pannonhalmán, Győrött, Kecskeméten, Esztergomban, Debrecenben és Budapesten (itt a piarista, a ferences és a szegedi iskolanővérek) működhettek. Az egyezmény értelmében a 9 rendházban 250 szerzetes maradhatott. Minden iskolában évfolyamonként 2 párhuzamos (humán és reáلتagozatos) osztály indulhatott legfeljebb 40-40 tanulóval. A kollégiumi növendékek száma az iskola tanulóinak 50%-a lehetett, kivéve Pannonhalmát és Esztergomot, ahol a tanulók összlétszámát is elérhette. Osztályonként 2-2 szerzetes tanár működhetett.

1950 szeptemberének közepén a kényszerlakhelyre hurcolt szerzetesek kiszabadultak, de már nem volt hova menniük. A meghagyott 8 rendház 250 szerzetese tovább élhette szerzetesi életét, 11.000 magyarországi szerzetes viszont földönfutó lett. Minderről a hazai világi és egyházi sajtó semmit sem szólt, csak a megegyezés sikerét dicsérte. A püspökök és a rendfőnökök szerzetesrendek megmaradásáért folytatott küzdelméről a hívek nem értesülhettek, ahogyan XII. Piusz pápa reagálásáról sem. A kereszténységet gyűlölő kommunista államhatalom ezen intézkedésével katolikus hívek tömegeit fosztotta meg attól a sokféle segítségtől, támasztól és értéktől, melyet a szerzetesek számukra addig jelentettek. A Magyar Katolikus Egyház, de a teljes magyar kultúra, a magyar társadalom egésze lett ekkor szegényebb.

A szerzetesrendek fölslátását kimondó 1950. évi 34. számú törvényerejű rendeletet csak az 1989. évi 2. törvény helyezte hatályon kívül, melyet 1989. január 11-én hozott az utolsó pártállami parlament az egyesülési jogról. Az 1950. augusztus 30-án aláírt megegyezést 1990. február 6-án Németh Miklós miniszterelnök és Paskai László esztergomi érsek, a püspöki kar elnöke közös nyilatkozatban semmisnek nyilvánította. A szerzetesrendek működését korlátozó jogszabályi korlátokat tehát eltörölték, de amit 1948-tól 1989-ig a szerzetesrendek ellen az államhatalom elkövetett, annak következményei a mai napig érezhetőek, és nem lehet meg nem történné tenni.

A szerzetesi iroda nyilvános konferenciát szervez 2020. október 17-én, amellyel a magyarországi szerzetesrendek működési engedélye megvonásának 70. és újraindulásának 30. évfordulójára emlékeznek. A programról és a helyszínről később fogunk hírt adni.

Forrás: szerzetesek.hu

Mesélj a családról!

Kicsi, boldog családban élünk, velem együtt négyen vagyunk. Édesapám tervezőként dolgozik a pakisztáni National Engineering Service-nél. Ez egy kiemelkedő és jól ismert cég az országunkban, amely tervezési és építési tanácsadással foglalkozik. 2021-ben fog nyugdíjba menni. Édesanyám nővér volt, de amikor megszülettünk, abbahagyta a munkáját, és otthon maradt velünk, azóta háztartásbeli. Van egy három évvel idősebb nővérem. Építészként dolgozik egy magánvállalkozásban, amely házak tervezésével, üzletek és éttermek belsőépítészetével foglalkozik. A nővérem egyedülálló.

Mit tanulsz Miskolcon?

A Miskolci Egyetem hidrogeológus mérnöki mesterszakán tanulok már második éve. Alapszakon építészmérnökként végeztem. Mindig érdekelt a vízgazdálkodás, mert olyan országból származom, ahol a víz kevés és alacsony minőségű. Az ott működő vízgazgatásban nagy szükség van a munkaerőre.

Miért választottad azt, hogy itt tanulj? Milyen ösztöndíj keretében vagy hazánkban?

A főiskolai tanulmányaim után munkát és lehetőséget kerestem külföldi tanulmányokhoz. 2019 márciusában barátaimon keresztül ismertem meg a Hungary Helps – Magyarország segít program keretébe tartozó fiatal keresztények ösztöndíjprogramot. Megnéztem a követelményeket és teljesítettem a kritériumokat, így reménnyel és hittel jelentkeztem rá. Később, miután a Miskolci Egyetem felvételijén túlvoltam, kiválasztottak, és elfogadtam a Hungary Helps Program ösztöndíját. Ez egy nagyszerű kezdeményezés Magyarország Kormánya részéről, hogy kiáll a keresztény kisebbségekért a fejlődő országokban. Ezt az elköteleződést jól mutatja, hogy külön államtitkárságot is létrehozta erre a feladatra, melyet az üldözött keresztény közösségeket rendszeresen felkereső Azbej Tristan vezet. Nagyon örülök, hogy részt vehetek a 2019/2020-as év programjában.

Hogy érzed magad nálunk a diákothonban? Jó közösségre találtál? Miért ezt a diákothonot választottad?

A diákothon nagyon békés helyen fekszik, és maga az épület is nagyon nyugodt. Csodálatos hely, mert a munkatársak egyénre szabottan foglalkoznak a diákokkal, és mindig odafigyelnek rájuk. Az intézmény minden olyan lehetőséget biztosít, amire egy diáknak szüksége lehet. Ezért is érzem itt otthon magam.

Isten védőszárnya alatt

Pakisztáni keresztényként a miskolci görögkatolikus diákothonban

SYBIL DILSHER PAKISZTÁNBÓL ÉRKEZETT, HOGY HAZÁNKBAN TANULJON. A KERESZTÉNY DIÁKLÁNNYAL A MISKOLCI GÖRÖGKATOLIKUS FELSŐOKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS DIÁKOTTHON MUNKATÁRSAI BESZÉLGETTEK.

Amikor beszéltem a kollégistársaimmal, nagyon kedvesen fogadtak, fontos szerepet játszottak abban – a munkatársak mellett –, hogy megismerjem a helyet. Bár a nyelvi akadály miatt néhol nehézkes volt a kommunikáció, de a lehető legjobban próbáltak kapcsolatba kerülni velem és segíteni nekem. Nagyszerű élmény velük lenni, várom, hogy a jövőben legyenek közös emlékeink, és szeretném megtanulni a nyelvüket is. Azért választottam ezt a diákothonot, mert egy jó közösséget szerettem volna, az egyetemi zajos környezet helyett nyugodtabb környezetre vágytam. Korábban minden alkalommal a könyvtárban tanultam, mert nehéz volt a zajos környezetben egy kis békét találnom. Azt mondanám, hogy itt jobb a környezet a tanulásra és a közösségi élet megélésére is.

Ki ajánlotta számodra ezt a diákothonot?

2020 januárjában a fiatal keresztények ösztöndíjprogramjában résztvevők ellátogattak dr. Orosz Atanáz püspök atyához és Makkai László igazgató atyához. A kis csoportunk vezetője Skublics Máté egyetemi lelkész volt. Ezen a találkozón püspök atya felajánlotta, hogyha szeretnénk, csatlakozhatunk a diákothonhoz, és mivel én éppen lakhelyet váltani készültem, felkerestem a diákothonot.

Hogy érezted magad a karantén idején? Hogyan nézett ki a napi rutinod?

A napi rutin megváltozása miatt furcsa érzés volt ez az időszak. Ugyanakkor kicsit féltem is, mivel ebben a helyzetben mindenki inkább a családjával lenne. Nem volt más választásom, egyedül kellett maradnom. Időnként frusztráló volt, hogy bent kellett maradni, és nem találkozhattam senkivel. Végül hozzászórtam a karantén-életformához. Emellett az online tanulmányok annyira sok feladattal láttak el, hogy nem is igazán tudom, hogy repült így el a karantén ideje. Ez alatt az időszak alatt a napi rutinom nem volt különös, mivel rengeteg online házi feladatot készítettem el, ezekkel töltöttem az időt, vagy egy kis sétára mentem Tapolcán a főzés és az alvás mellett.

Sikerült ezen idő alatt beszélned a családdal? Hogy vannak? Milyen az ő életük most?

A családom nagyon aggódott miattam ebben a helyzetben, mert egyedül voltam, így legalább napi egyszer beszéltem velük. Várjuk, hogy a helyzet normalizálódjon, és meg tudjam látogatni őket júliusban, de egyelőre Pakisztánnak nagyon magas a fertőzöttsége: több mint száz ezer eset van diagnosztizálva, a helyzet nem kontrollált, ráadásul a szülővárosom az egyik gócpont. Ezért minden alkalommal, amikor beszélünk, kérem, hogy vigyázzanak, kövessék az előírásokat, és maradjanak otthon, amennyire lehetséges.

Tudsz erőt meríteni a hitedből? Van kedvenc részed a Bibliából?

A kedvenc karakterem a Bibliából Dávid, és persze Jézus Krisztus. A Dávid által írt zsoltárok a kedvenc részeim. Nagyszerű harcoss volt. Egész életét áthatotta az erő, bölcsesség, inspiráció, ahogyan Isten megmenti Góliáttól a hite miatt, és később Isten őt választja Júdea királyának a testvérei közül, akik az emberek szemében méltóbbak voltak az uralkodásra. Reggelente Istenhez imádkozott, hogy erősítse meg mentálisan és fizikailag is. Minden alkalommal, mikor bünt követ el, megbánja tettét Isten előtt. A pandémiás napok alatt minden keresztény pajzsa kell, hogy legyen a 91. zsoltár. Meg kell őriznünk, és emlékezni rá a szívünkben. Hinnünk kell, hogy egyetlen járvány vagy betegség sem árthat nekünk, mert az Úr menedék számunkra, csakúgy, mint Isten emberének, Dávidnak volt.

Mik a terveid, ha befejezed az egyetemét?

A tanulmányaim befejezése után, a megszerzett tapasztalatok birtokában visszatérek a hazámba, hogy a közösségemért dolgozhassak.